

Brusel 18. prosince 2023
(OR. en)

16935/23

AG 182
JAI 1694
FREMP 379
DISINFO 110
HYBRID 90
MI 1139
DATAPROTECT 379
AUDIO 130
CONSOM 492
TELECOM 399

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	13. prosince 2023
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2023) 630 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ o obraně demokracie

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2023) 630 final.

Příloha: COM(2023) 630 final

EVROPSKÁ
KOMISE

Ve Štrasburku dne 12.12.2023
COM(2023) 630 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o obraně demokracie

1. ÚVOD

Demokracie, právní stát a základní práva představují hodnoty, na nichž je založena Evropská unie¹. Jsou základem všech úspěchů, jichž EU dosáhla při podpoře míru, prosperity, hospodářské konkurenceschopnosti, sociální soudržnosti a stability na celém kontinentu i ve světě². Podstatou demokracie je to, že občané mohou svobodně vyjadřovat své názory a účastnit se demokratického života, volit si své politické zástupce a rozhodovat o své budoucnosti. Občané by měli mít možnost vytvářet si své vlastní názory ve veřejném prostoru, ve kterém mohou vyjadřovat různé názory, mají právo nesouhlasit a prostřednictvím voleb dosáhnout změny vlády, a to bez vměšování, ať už zahraničního, nebo domácího. Díky řadě voleb na místní, regionální, celostátní i evropské úrovni představují EU a její členské státy prostředí s jednou z největších demokratických zkušeností na světě. Evropská demokracie a s ní spojená práva a svobody jsou jádrem naší otevřené a transparentní společnosti.

Demokracie má však také své výzvy a nepřátele. Autoritářské režimy ji považují za hrozbu, ať už doma, nebo v zahraničí. To vedlo k tomu, že některé takové režimy vědomě demokratický proces v EU podřívají. Jejich cílem je podkopat demokratické instituce, vyvinout tlak na sdělovací prostředky a omezit prostor pro občanskou společnost. Může se jednat o pokusy využívat společenské rozpory a podněcovat nedůvěru v zavedené instituce a zklamání z těchto institucí, oslabovat demokratický hlas občanů a občanské společnosti³, zapojovat se do manipulace s informacemi a do šíření dezinformací a přímo narušovat volební kampaně⁴. Nedávné zkušenosti ukazují, jak rychle se mohou ti, kdo chtějí v naší společnosti podněcovat nenávisť, chopit nových příležitostí, a že je třeba, aby EU stála v čele boje proti těmto destruktivním silám⁵.

Vměšování zvnějšku EU do našeho demokratického procesu, včetně využívání zástupců, je věnována stále větší politická pozornost, a to jak na vnitrostátní úrovni, tak v orgánech EU. Komise sdílí mnohé obavy, které vyjádřil Evropský parlament⁶, mimo jiné ohledně potřeby koordinované strategie EU proti zahraničnímu vměšování a manipulaci s informacemi⁷. Svobodné a spravedlivé volby jsou základním kamenem demokracie a nezávislé a transparentní volební procesy jsou nezbytné pro konkurenční volební prostředí, aby byla zajištěna důvěra občanů v integritu voleb a jejich výsledků. Přibývá důkazů o případech, jako jsou hackerské útoky na zákonodárce před volbami, skryté lobbování prostřednictvím zástupců, falešné výzkumy vydávané za účelem zkreslení údajů o stavu lidských práv a internetové stránky, které se vydávají za nezávislé mediální platformy, a přitom skrytě napomáhají kampaním na podporu

¹ Článek 2 Smlouvy o EU.

² Článek 8 Smlouvy o EU, článek 21 Smlouvy o EU.

³ Organizace občanské společnosti jsou často označovány jako nestátní, neziskové, nestranné a nenásilné struktury, jejichž prostřednictvím se lidé organizují, aby sledovali společné cíle a ideály. Působí na místní, národní, regionální a mezinárodní úrovni a zahrnují formální a neformální organizace ve městech i na venkově.

⁴ Klíčovými zjištěnými trendy jsou pokusy o narušení důvěry v demokratické instituce a zastupitelskou demokracii nebo jejich vazby na ně, pokusy o odstranění demokratického systému brzd a protivah, destabilizace volebních kampaní, tlak na svobodné sdělovací prostředky a občanský prostor a nezákonné používání špiónážního softwaru proti demokratickým subjektům.

⁵ COM(2023) 772 final.

⁶ Dne 1. června 2023 přijal Evropský parlament usnesení o zahraničním vměšování do všech demokratických procesů v Evropské unii, včetně dezinformací(2022/2075(INI)).

⁷ Viz: [reakce Komise na usnesení Evropského parlamentu o zahraničním vměšování do všech demokratických procesů v Evropské unii, včetně dezinformací](#).

politického vměšování. Útočná válka Ruska proti Ukrajině, která je zároveň válkou proti demokracii a všem hodnotám, které EU zastává, riziko vnějšího vměšování ještě zvýšila. Nedávný průzkum Eurobarometr ukázal, že 81 % dotázaných v EU se domnívá, že zahraniční vměšování do našich demokratických systémů je vážný problém, který je třeba řešit⁸.

EU si stále více uvědomuje, že je třeba být při ochraně demokracie, posilování právního státu a ochraně základních práv a svobod aktivní. **Práce na opatřeních navržených Komisí v roce 2020 v Akčním plánu pro evropskou demokracii⁹ značně pokročily** a pomáhají posílit demokratickou odolnost tím, že podporují integritu voleb, chrání svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků a posilují boj proti dezinformacím, zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování. Toto sdělení uvádí, jak Komise v úzké spolupráci s vysokým představitelem pracovala na všech těchto oblastech prostřednictvím klíčových právních předpisů a dalších politických iniciativ, které posilují odolnost společnosti zevnitř a přímou účast občanů¹⁰.

EU zároveň reaguje na různá rizika zahraničního vměšování mnoha způsoby. Mezi ně patří řešení **rizik, která mají dopad na hospodářskou bezpečnost** v důsledku zapojení subjektů spojených se třetími zeměmi, které nejsou primárně motivovány tržními důvody, do vnitřního trhu. Kroky zahrnovaly návrh nového nástroje pro boj proti ekonomickému nátlaku ze strany třetích zemí¹¹, pravidla pro prověřování přímých zahraničních investic v případech, kdy by mohla být ohrožena bezpečnost nebo veřejný pořádek¹², jakož i opatření v oblasti kybernetické bezpečnosti¹³, bezpečnosti výzkumu¹⁴ a boje proti hybridním hrozbám¹⁵. Za zvláště závažných okolností, v reakci na hrozby nebo riziko ohrožení základních zájmů Unie a cílů společné zahraniční a bezpečnostní politiky, zavedla EU omezující opatření v rámci sankčních režimů EU¹⁶.

Toto sdělení představuje balíček opatření na obranu demokracie, jehož přijetí bylo oznámeno v projevu o stavu Unie v roce 2022. Balíček se soustředí na legislativní návrh, jehož cílem je zvýšit transparentnost a demokratickou odpovědnost tím, že se objasní skrytý zahraniční vliv, a také zlepšit fungování vnitřního trhu prostřednictvím společných norem pro činnost v oblasti zastupování zájmů prováděné jménem třetích zemí. Návrh byl vypracován na základě rozsáhlých konzultací s veřejností a zúčastněnými stranami a plnohodnotného posouzení dopadů.

Nadcházející volby do Evropského parlamentu budou zásadní zkouškou odolnosti našich demokratických procesů. Součástí balíčku je cílené doporučení na podporu svobodných,

⁸ [Bleskový průzkum Eurobarometr 528](#) (2023) na téma „Občanství a demokracie“.

⁹ COM(2020) 790.

¹⁰ COM(2022) 404.

¹¹ COM(2021) 775 final. Cílem tohoto právního nástroje je odradit třetí země od omezování nebo vyhrožování omezením obchodu nebo investic za účelem dosažení změny politiky v EU v oblastech, jako je změna klimatu, daně nebo bezpečnost potravin.

¹² [Nařízení \(EU\) 2019/452](#) ze dne 19. března 2019, kterým se stanoví rámec pro prověřování přímých zahraničních investic do Unie.

¹³ [Strategie kybernetické bezpečnosti | Utváření digitální budoucnosti Evropy \(europa.eu\).](#)

¹⁴ [Přístup EU pro zvýšení hospodářské bezpečnosti \(europa.eu\).](#)

¹⁵ JOIN/2016/018 final; JOIN/2018/16 final; strategie bezpečnostní unie EU 2020. Závěry Rady o rámci pro koordinovanou reakci EU na hybridní kampaně (červen 2022).

¹⁶ Viz například omezení týkající se sdělovacích prostředků v nařízení (EU) 2022/350 ze dne 1. března 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině.

spravedlivých a odolných voleb a na jejich ochranu před kybernetickými útoky a dalšími snahami o narušení nebo manipulaci našeho demokratického a volebního prostředí.

Komise rovněž spolupracuje s členskými státy na podpoře a ochraně občanského prostoru, v němž jsou aktivním a nezávislým občanským společenstvem a občanům poskytovány podmínky a nástroje umožňující větší zapojení. To může přispět k větší odolnosti našich demokracií. Navazuje to na již uskutečněné investice a využití nových možností pro zapojení občanů do veřejného prostoru, které podpořila Konference o budoucnosti Evropy a její navazující opatření¹⁷. Zvláštní doporučení uvádí způsoby, jak podpořit zapojení a účinnou účast občanů a organizací občanské společnosti v procesech tvorby veřejných politik.

Balíček opatření na obranu demokracie je součástí souboru **iniciativ, které představují proaktivní přístup k podpoře hodnot EU**. Od roku 2020 Komise zkoumá situaci v členských státech ve svých výročních zprávách o právním státu. Protikorupční¹⁸ a etické¹⁹ iniciativy předložené na začátku roku 2023 se rovněž snaží chránit demokracii před zhoubným vlivem korupce, a to i ze strany zahraničních subjektů. Cílem nedávného společného sdělení o boji proti nenávisti²⁰ je posílit činnost EU v boji proti nenávisti a podpořit inkluzivní, rozmanitou a demokratickou Evropu. Komise provádí strategie boje proti diskriminaci, které rovněž podporují rovné příležitosti pro inkluzivní účast a zapojení²¹. Zpráva o uplatňování Listiny základních práv EU za rok 2022²² se zaměřila na občanský prostor a jeho úlohu při ochraně a prosazování základních práv. Postavení lidí a jejich práv do středu digitální transformace je také hlavní zásadou přístupu EU k digitalizaci a technologickému pokroku²³. Tento přístup je rovněž základem politiky EU v oblasti rozšíření a je vodítkem pro práci EU po celém světě, v rámci níž podporuje a prosazuje demokracii a univerzální hodnoty lidských práv a právního státu v souladu s Akčním plánem EU pro lidská práva a demokracii (2020–2024)²⁴. EU se ve všech svých činnostech zavazuje spolupracovat s organizacemi, které dodržují demokratické hodnoty a základní práva zakotvené v článku 2 Smlouvy o EU a v Listině.

2. ZAJIŠTĚNÍ TRANSPARENTNOSTI ZASTUPOVÁNÍ ZAHRANIČNÍCH ZÁJMŮ V DEMOKRATICKÉM PROSTORU EU PROSTŘEDNICTVÍM HARMONIZOVANÝCH POŽADAVKŮ

EU je otevřená světu a aktivně spolupracuje s partnery po celém světě. Transparentní a otevřená výměna informací mezi zeměmi a kulturami a přístup k informacím jsou součástí naší identity

¹⁷ Konference o budoucnosti Evropy byla sama o sobě odvážným prohlášením evropských orgánů o poradní demokracii: rozsáhlé a důkladné konzultace s občany na místní úrovni, včetně velmi inovativní náhodně vybrané evropské panelové diskuse občanů a plenárního zasedání konference, jež znovu potvrdily touhu občanů po aktivním evropském občanském prostoru, který může přinést přidanou hodnotu naší zastupitelské demokracii a který posílí úlohu občanské společnosti, jež se může aktivně podílet na naší demokracii. Viz také návazné sdělení Komise: COM(2022) 404 final.

¹⁸ Sdělení o boji proti korupci, JOIN(2023) 12 final, s doprovodnými návrhy COM(2023) 234, HR(2023) 108 a JOIN(2023) 13.

¹⁹ Sdělení o návrhu na zřízení interinstitucionálního orgánu pro etiku COM(2023) 311 final.

²⁰ Sdělení Evropskému parlamentu a Radě – Stop nenávisti: Evropa je ve svém postoji jednotná, COM(2023) 772 final.

²¹ Strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025, akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025, strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů na období 2020–2030, strategie pro rovnost LGBTIQ osob, Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030.

²² Prosperující občanský prostor pro dodržování základních práv v EU, COM(2022) 716 final.

²³ Viz [Evropské prohlášení o digitálních právech a zásadách](#).

²⁴ [Akční plán EU pro lidská práva a demokracii \(2020–2024\)](#).

a jsou vzájemně prospěšné na všech úrovních. Vlády, orgány veřejné moci a političtí aktéři ze zemí mimo EU mají možnost prezentovat své názory a mohou se snažit, aby se tyto názory promítly do demokratické diskuse a ovlivnily politiky v různých oblastech. Pokud tak činí prostřednictvím subjektů, které zastupují jejich zájmy, je legitimita takového zastupování zájmů založena na jeho transparentnosti a odpovědnosti.

V EU však roste obava, že otevřenost našich společností může být zneužita: **vměšování zahraničních vlád**, které se snaží manipulovat veřejným míněním a narušovat demokratickou diskusi, představuje pro demokracie EU hrozbu²⁵. Toto riziko se zvýšilo v důsledku dynamických forem hrozeb a vlády třetích zemí mohou využívat veřejné zdroje k vedení rozsáhlých a trvalých kampaní, kterými se snaží, v některých případech skrytě, získat vliv²⁶, a k prosazování svých politických a geopolitických zájmů na úkor domácích voličů. Srovnatelných údajů o tomto jevu v EU je málo. To také vede k omezené odpovědnosti a dohledu. Zavedení transparentnosti a otevřenosti při zastupování zahraničních zájmů je nejlepším způsobem, jak chránit integritu našeho demokratického prostoru a zabránit zahraničnímu vměšování²⁷. Obecněji řečeno, politický a institucionální systém založený na integritě, transparentnosti a odpovědnosti ve veřejném životě je nejlepší zárukou proti korupci²⁸ a orgány veřejné moci by měly usilovat o nejvyšší standardy transparentnosti jako důležitou součást širšího úsilí v boji proti korupci.

Vlády třetích zemí vedle formálních diplomatických kanálů a procesů stále častěji využívají činnosti spojené se zastupováním svých zájmů²⁹ k prosazování svých politických cílů. Požadavky na transparentnost a podávání zpráv o činnostech spojených se zastupováním zájmů jsou v současné době v členských státech upraveny různými způsoby a v různém rozsahu. Některé vnitrostátní právní předpisy stanoví povinnost registrace, zatímco jiné spoléhají na samoregulaci. Pravidla se mohou věcně lišit, například pokud jde o typy činností a subjektů, na které se povinnosti vztahují. Vzhledem k tomu, že zastupování zájmů je stále častěji přeshraniční činností, **je nutná reakce EU, aby se zabránilo vzniku dalších překážek na vnitřním trhu** a riziku vzniku různorodých regulačních prostředí. Roztříštěnost přináší dodatečné náklady a vytváří právní nejistotu, protože poskytovatelé musí investovat do samostatných opatření k dodržování těchto pravidel a přizpůsobit se různým požadavkům různých jurisdikcí EU. Bez opatření ze strany EU řeší členské státy zjištěná rizika a hrozby pro demokracii jednostranně³⁰, čímž narušují vnitřní trh a usnadňují pokusy třetích zemí využít odlišných pravidel ve svůj prospěch, když se snaží skrytě ovlivňovat náš demokratický proces.

Komise proto předkládá **návrh harmonizovaného přístupu k odstranění překážek na vnitřním trhu** a vybavení EU nástroji pro transparentnost, které jí umožní bránit demokracii, zůstat otevřenou společností a chránit základní práva, zejména svobodu projevu a přístup k informacím. Jeho cílem je zajistit **společnou vysokou úroveň transparentnosti a demokratické odpovědnosti** v celé EU v souvislosti s lobbistickými kampaněmi

²⁵ V rámci [bleskového průzkumu Eurobarometr 522](#) (2023) na téma „Demokracie“ označilo 43 % Evropanů za jednu z nejzávažnějších hrozeb pro demokracii propagandu a/nebo nepravdivé či zavádějící informace z nedemokratických zahraničních zdrojů a skryté zahraniční vměšování do politiky a hospodářství jejich země.

²⁶ Odhadnout částky, které třetí země v členských státech a v celé EU skutečně vynaložily za účelem vměšování se do demokratických procesů, je obtížné vzhledem k povaze těchto činností, které jsou ze své podstaty skryté. Po provedení této směrnice by měl být k dispozici jasnější přehled o částkách vynaložených třetími zeměmi na zastupování svých zájmů v EU.

²⁷ [Bleskový průzkum Eurobarometr 528](#) (2023) na téma „Občanství a demokracie“.

²⁸ COM(2023) 800 final.

²⁹ OECD (2021) *Lobbing v 21. století*, ve kterém se ukazuje, že „rostoucí složitost domácích politických procesů a jednání na mezinárodní úrovni stírá hranice mezi lobbingem a diplomacií“.

³⁰ Některé členské státy zvažují zavedení různých typů vnitrostátních pravidel. Viz pracovní dokument útvarů Komise SWD(2023) 661.

poskytovanými jako služba, jakož i s podobnými činnostmi prováděnými subjekty jménem vlády třetí země, které se snaží ovlivnit vývoj, vytváření nebo provádění veřejné politiky nebo právních předpisů nebo veřejných rozhodovacích procesů. Ve střednědobém horizontu tak přispěje k lepšímu porozumění a informovanosti veřejnosti o rozsahu, trendech a subjektech zapojených do těchto činností. To by občanům EU a orgánům veřejné moci umožnilo pochopit jejich motivaci a zjistit, které třetí země investují do ovlivňování demokratické diskuse a rozhodovacích procesů v EU.

Návrh Komise by **posílil integritu a otevřenost veřejné diskuse** tím, že by zajistil, aby třetí země, které se snaží ovlivňovat demokratické procesy v EU pomocí zprostředkovatelů, tak činily transparentním způsobem. Svoboda projevu a sdružování, jakož i akademická svoboda a svoboda vědeckého výzkumu jsou pro demokratickou diskusi prvořadé a neměly by být významně ovlivněny předpokládanými omezenými a přiměřenými požadavky na transparentnost. Je na poskytovatelích služeb, aby se rozhodli, které služby chtějí nabízet. Požadavky by se nevztahovaly na financování, které organizace občanské společnosti nebo jiné subjekty obdržely od vlády třetí země a které nesouvisí s činností spojenou se zastupováním zájmů. Návrh rovněž obsahuje komplexní ochranná opatření, která mají zajistit, aby subjekty, na něž se vztahují požadavky na transparentnost, nebyly stigmatizovány, ani aby nenesly následky za pouhý fakt, že jsou registrovány³¹.

Navrhovaná směrnice³² se zaměřuje na **činnosti spojené se zastupováním zájmů**, tj. činnosti prováděné s cílem ovlivnit demokratické procesy, které jsou hospodářské povahy a které jsou prováděny jménem třetích zemí. Vztahovala by se na všechny subjekty, které vyvíjejí činnost s cílem ovlivnit vývoj, vytváření nebo provádění politiky nebo právních předpisů nebo rozhodovací procesy v EU. Mohlo by se jednat o lobbistické společnosti a společnosti pro vztahy s veřejností, analytická střediska, organizace občanské společnosti, soukromé výzkumné ústavy a veřejné výzkumné ústavy nabízející výzkumné služby, jakož i konzultanty a interní lobbyisty působící jménem třetích zemí s cílem ovlivnit veřejný život a demokratický proces v EU³³. Pokud se tak stane, musí být skutečnost, že za touto činností stojí zahraniční vláda, transparentní. Návrh výslovně vylučuje činnosti, jako je diplomatické zastupování nebo právní zastupování v rámci soudního řízení³⁴.

Směrnice by se uplatňovala spravedlivým a nediskriminačním způsobem s minimálními administrativními formalitami. Na subjekty, které by spadaly do její působnosti, by se vztahovaly **povinné, avšak omezené a přiměřené požadavky na registraci**. Členské státy by byly požádány, aby vytvořily nebo upravily stávající vnitrostátní rejstříky, které by zajistily transparentnost činností spojených se zastupováním zájmů. Požadavky na přístup do těchto rejstříků by měly být jednoduché a jasné, aby se usnadnila registrace a prosazování. V **zájmu omezení administrativní zátěže** by členské státy byly vyzvány, aby zajistily, že subjekty, které se musí registrovat, mohou pokud možno znovu použít údaje, které již byly předloženy v jiných vnitrostátních rejstřících (zásada „pouze jednou“). Informace o povinnostech a formalitách registrace stanovených touto směrnicí by měly být k dispozici prostřednictvím

³¹ Navrhovaná směrnice by se vztahovala na všechny činnosti spojené se zastupováním zájmů jménem třetích zemí bez ohledu na to, o jaký subjekt se jedná. Zařazení do registru by proto nemělo vést k negativnímu označení nebo zpochybnění důvěryhodnosti či legitimacy dotyčného subjektu, čímž se výrazně sníží riziko stigmatizace.

³² COM(2023) 637.

³³ Zatímco poskytování mediálních služeb by nespadlo do oblasti působnosti navrhované směrnice, činnosti spojené se zastupováním zájmů prováděné poskytovateli mediálních služeb jménem subjektů ze třetích zemí by do ní spadaly.

³⁴ Tím nejsou dotčena omezující opatření uložená v rámci sankčního režimu EU.

jednotné digitální brány³⁵, která zřizuje jednotné kontaktní místo pro podniky a občany, jehož prostřednictvím jim jsou poskytovány informace o pravidlech a postupech na jednotném trhu³⁶. Nejdůležitější prvky registrovaných údajů by byly veřejně přístupné, což by umožnilo **transparentnost a zvýšenou veřejnou kontrolu** v plném souladu s pravidly EU pro ochranu údajů³⁷.

V souladu s judikaturou Soudního dvora³⁸ a pokyny Benátské komise Rady Evropy³⁹ by směrnice rovněž **zahrnovala záruky**, které by zabránily zneužití požadavků na registraci k omezení základních práv a svobod, jako je svoboda projevu nebo sdružování, akademická nebo umělecká svoboda, nebo k nepřiměřenému omezení občanského prostoru. Za prvé by **nezávislé dozorové úřady** byly oprávněny požadovat omezené záznamy pouze v řádně odůvodněných případech a přiměřeným způsobem. Dozorový úřad by měl mít jasné vymezené a ohrazené pravomoci a do jeho působnosti by patřily činnosti v oblasti dozoru a prosazování, včetně zajištění toho, aby důsledky vyplývající z registrace nebyly nijak nepříznivé. Za druhé by měly být stanoveny **přiměřené správní pokuty za nedodržení předpisů, které by podléhaly soudnímu přezkumu a účinné právní ochraně**, aby se předešlo případným odrazujícím účinkům. Návrh by rovněž vytvořil rámec spolupráce pro výměnu informací mezi dozorovými úřady.

Úplná harmonizace v záležitostech spadajících do oblasti působnosti navrhované směrnice by členským státům zabránila zachovat jiné nebo zavést další požadavky nad rámec harmonizovaných pravidel. Tím by se dále omezilo riziko rozdílných a potenciálně nepřiměřených a represivních vnitrostátních pravidel a postupů⁴⁰. Současně by členské státy v souladu se zásadou subsidiarity měly i nadále možnost stanovit pravidla pro oblasti, na které se směrnice nevztahuje, například pravidla pro kontakty mezi veřejnými činiteli a zástupci zájmových skupin.

Tento návrh by byl prvním klíčovým krokem v boji proti zahraničnímu vměšování na základě rámce, který by harmonizoval požadavky na transparentnost na vnitřním trhu a umožnil přehled o zájmech třetích zemí zastoupených v EU. Jedná se o cílenou a přiměřenou reakci na současné obavy. Bylo by třeba průběžně sledovat jeho provádění, a zejména účinnost a přiměřenost pravidel, a včas provést posouzení toho, zda jsou nutné revize nebo další kroky, mimo jiné pokud jde o rozsah zásahu⁴¹, a také zvážit možnost vytvoření portálu na úrovni Unie, který by propojoval vnitrostátní rejstříky. Současně bude Komise nadále sledovat a podporovat reformy

³⁵ Zřízené podle nařízení (EU) 2018/1724.

³⁶ V zájmu dalšího omezení administrativní zátěže by měla správní spolupráce a výměna informací mezi vnitrostátními orgány, jakož i dozorovými úřady a Komisí probíhat prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI) zřízeného podle nařízení (EU) č. 1024/2012 pro správní spolupráci mezi příslušnými orgány zemí EU v oblastech politiky týkajících se jednotného trhu. Součástí tohoto balíčku je také cílená revize tohoto nařízení.

³⁷ Registrované subjekty mohou požádat, aby všechny poskytnuté informace nebo jejich část nebyly zveřejněny, pokud existují převažující zájmy, které odůvodňují jejich nezveřejnění, včetně zájmů zohledňující základní práva, například pokud by zveřejnění těchto informací ohrozilo subjekt nebo jeho zaměstnance či partnerská sdružení.

³⁸ Rozsudek ze dne 18. června 2020, Komise v. Maďarsko (Transparentnost sdružování), C-78/18, EU:C:2020:476.

³⁹ Zpráva Benátské komise o financování sdružení CDL-AD(2019)002.

⁴⁰ Členské státy by například nemohly požadovat, aby se subjekty spadající do oblasti působnosti iniciativy registrovaly „jako organizace přijímající podporu ze zahraničí“ nebo aby na svých internetových stránkách a ve svých publikacích a jiných tiskových materiálech uváděly informaci, že jsou organizacemi přijímajícími podporu ze zahraničí.

⁴¹ Rozšíření působnosti tohoto návrhu na veškeré zastupování zájmů jménem jakéhokoli subjektu by se podle odhadů týkalo 3,5 milionu subjektů.

v členských státech, které mají zajistit transparentnost lobbingu. Ve zprávách o právním státu je to uvedeno jako klíčový prvek pro podporu integrity, transparentnosti a odpovědnosti ve veřejném životě⁴². Komise bude rovněž pořádat pravidelná setkání skupin zúčastněných stran, na nichž se bude informovat o uplatňování pravidel.

Na úrovni EU se **rejstřík transparentnosti EU**⁴³ vztahuje na činnosti prováděné zástupci zájmových skupin s cílem ovlivnit tvorbu nebo provádění politiky či právních předpisů nebo rozhodovací procesy orgánů EU. Občané a zájmové skupiny jej mohou využívat ke zkoumání potenciálního vlivu zástupců zájmových skupin na osoby s rozhodovací pravomocí, a tím podporovat etické a transparentní zastupování zájmů. Je doplněn **kodexem chování** a vnitřními opatřeními pro transparentnost v orgánech EU, která se týkají schůzek a dalších interakcí s lobbisty⁴⁴. Ačkoli má rejstřík transparentnosti EU v porovnání s navrhovanou směrnicí jinou oblast působnosti⁴⁵, již zahrnuje činnosti, v rámci nichž dochází k zahraničnímu vlivu, pokud je provádějí zahraniční subjekty bez diplomatického postavení nebo jakékoli subjekty, které lobbují v orgánech EU jménem třetích zemí⁴⁶. Jakmile bude zřejmý výsledek jednání mezi Evropským parlamentem a Radou o navrhované směrnicí, Komise zváží, jak nejlépe řešit problémy, jako je dvojí registrace, a zda vytvořit možné vazby mezi vnitrostátními rejstříky podle směrnice a rejstříkem transparentnosti.

Navrhovaná směrnice by doplnila pravidla, která se vztahují na digitální služby podle nařízení o digitálních službách a na poskytovatele reklamních služeb a vydavatele podle návrhu o politické reklamě, přičemž oba předpisy mají odlišnou působnost⁴⁷. Návrh směrnice rovněž doplňují konkrétní preventivní opatření navržená v Evropském výzkumném prostoru s cílem vytvořit povědomí o zahraničním vměšování a vybudovat odolnost v celém odvětví, vycházející ze **souboru nástrojů pro řešení zahraničního vměšování v oblasti výzkumu a inovací**⁴⁸. Je také v souladu s normami na mezinárodní úrovni⁴⁹. Komise bude rovněž podporovat opatření, jako je **výměna osvědčených postupů** v souvislosti s informováním občanů, budováním odolnosti a aktivním zapojením do tématu vměšování do evropského demokratického prostoru, včetně odborné přípravy, mediální gramotnosti, zvyšování

⁴² Doporučení v této oblasti adresovala Komise řadě členských států ve svých výročních zprávách o právním státu v letech 2022 a 2023.

⁴³ Interinstitucionální dohoda ze dne 20. května 2021 mezi Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou komisí o povinném rejstříku transparentnosti.

⁴⁴ [Rejstřík transparentnosti \(europa.eu\)](#).

⁴⁵ Rejstřík transparentnosti je obecný rejstřík lobbistických činností, který zahrnuje činnosti spojené se zastupováním zájmů zaměřené na orgány EU. Nerozlišuje zastupování zájmů jménem třetích zemí. Rejstřík se nevztahuje na lobbistické činnosti zaměřené na orgány veřejné moci členských států. Odlišná je i jeho právní architektura: na rozdíl od povinných vnitrostátních rejstříků, které návrh předpokládá, je rejstřík transparentnosti obecně dobrovolný, i když orgány EU vyžadují u některých druhů činností předchozí registraci.

⁴⁶ Patří sem právnické firmy, odborné poradenské společnosti nebo samostatní lobbisté najatí vládami nebo orgány veřejné moci ze třetích zemí za účelem lobbování v orgánech Unie, jakož i všechny subjekty, jako jsou zahraniční agentury, investiční fondy a struktury veřejného a soukromého sektoru bez diplomatického postavení. Od těchto subjektů by se očekávalo, že se zaregistrují a poskytnou informace o svých činnostech a v případě zprostředkovatelů uvedou v rejstříku své klienty a poskytnou údaje o ročních částkách získaných z těchto činností.

⁴⁷ Viz oddíl 3.1 níže.

⁴⁸ Pracovní dokument útvarů Komise „Řešení zahraničního vměšování v oblasti výzkumu a inovací“ (SWD(2022)12).

⁴⁹ Zejména zásady transparentnosti a integrity lobbingu vypracované Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD, 2009) a doporučení Rady Evropy o právní úpravě lobbistických činností v kontextu veřejného rozhodování (CM/Rec(2017)2, 22. března 2017).

informovanosti a kritického myšlení. Komise rovněž zavedla soubor opatření⁵⁰ na podporu orgánů státní správy členských států při přípravě reformy, předvídání budoucích trendů a posilování správní spolupráce, která podporuje demokratické struktury. Na vnitrostátní úrovni je rovněž podporováno úsilí o další reformy, které posilují demokratické struktury a procesy⁵¹.

Tímto návrhem se Komise snaží přispět ke stanovení norem nejen v EU, ale i v celosvětovém měřítku, jak řešit skrytý zahraniční vliv soudržným, vyváženým a přiměřeným způsobem při plném dodržování základních práv. Tím, že se tento přístup zaměřuje na transparentnost a demokratickou odpovědnost a zavádí cílená pravidla doprovázená silnými zárukami, dosahuje rovnováhy mezi výkonem základních práv a veřejným zájmem.

Pochopení fenoménu zahraničního vměšování a přijímání opatření k jeho řešení získává na celosvětové úrovni na významu. Některé jurisdikce mimo EU – například Austrálie, Spojené státy, Kanada a Spojené království – zavedly nebo připravují rámce pro regulaci transparentnosti vlivu zahraničních vlád prostřednictvím zvláštních požadavků na zveřejňování a registraci lobbingu ve prospěch zahraničních vlád.

Jiné jurisdikce přijaly **zákony o „zahraničních agentech“**, které jdou nad rámec požadavků na transparentnost a byly shledány v rozporu se základními právy a svobodami. Cílem těchto zákonů bylo omezit občanský prostor prostřednictvím stigmatizace a zastrašování některých organizací občanské společnosti a obránců lidských práv, kteří často závisí na financování ze zahraničí, včetně EU, a omezit jejich činnost. Například ruský zákon o „zahraničních agentech“ účinně zmocňuje úřady k tomu, aby bránily činnosti nezávislých organizací občanské společnosti prostřednictvím kontrol zasahujících do soukromí, přímého dohledu nad programy a akcemi a hrozby rozpuštění a zahájení trestního řízení proti organizacím, které nesplňují požadavky, a jejich členům, a to i v případě, že je zahraniční podpora zcela transparentní. Označení „zahraniční agent“ podle těchto zákonů podkopává finanční stabilitu organizace kvůli vysokým pokutám ukládaným těm, kteří nedodržují její pravidla. Poškozuje také její důvěryhodnost, protože s sebou nese konotace související se špionáží, což může podněcovat násilí vůči členům cílových organizací občanské společnosti online i offline. Takové zákony o „zahraničních agentech“ jsou hluboce nedemokratické a bylo zjištěno, že porušují mezinárodní zákony a normy⁵².

Ne všechna rizika zahraničního vměšování jsou spojena se státními subjekty. Některé **nestátní subjekty** mohou rovněž používat podobnou taktiku k prosazování akcí, které jsou v přímém rozporu s hodnotami EU, jako jsou akce, jejichž cílem je zesílit polarizaci a podněcovat nenávisť. To platí zejména na internetu, jak se v poslední době projevilo v podobě prudkého nárůstu násilného extremistického, nenávislného a rozvratného obsahu.

Komise důrazně vyzývá členské státy, aby byly i nadále ostražitě a sdílely informace o těchto nestátních subjektech mezi sebou i na úrovni EU, a to i v případě, že nejsou spojeny se zahraniční vládou nebo na ní nejsou závislé. V souladu s tím Komise v **návruhu**

⁵⁰ COM(2023) 667 final, [Posílení evropského správního prostoru \(ComPAct\)](#)

⁵¹ Nástroj pro technickou podporu / [Podpora reform \(europa.eu\)](#).

⁵² V červnu 2022 vydal Evropský soud pro lidská práva rozsudek ve věci [Ecodefence a další proti Rusku](#), v němž uvedl, že zákon porušuje svobodu shromažďování a sdružování zaručenou Evropskou úmluvou o lidských právech. Související stanoviska vydala také Benátská komise: <https://www.venice.coe.int/webforms/events/?id=3271>. Vysoký komisař OSN pro lidská práva a zvláštní postupy Rady pro lidská práva rovněž při několika příležitostech vyjádřili podobné znepokojení nad touto legislativou a vyzvali Rusko, aby zastavilo pronásledování, kriminalizaci a věznění obránců lidských práv, nucené rozpouštění lidskoprávních organizací a zrušilo přísná omezení svobody projevu, pokojného shromažďování a sdružování. EU a její delegace tento zákon rovněž důrazně odsoudily, viz: [Prohlášení EU-27 k 10. výročí zákona o zahraničních agentech, červenec 2022](#).

přepřpracovaného znění finančního nařízení doplňuje nový důvod pro vyloučení z financování EU za „podněcování k diskriminaci, nenávisti nebo násilí“. Tento nový důvod by se vztahoval na finanční prostředky vyplacené v rámci přímého a nepřímého řízení, a to i v případě, že by nebylo vydáno konečné rozhodnutí na vnitrostátní úrovni. Komise navíc za účelem zajištění důkladnější **kontroly při výběru projektů** zavádí interní **opatření na zvýšení informovanosti** a vypracovává interní pracovní metody⁵³.

3 DALŠÍ PROVÁDĚNÍ AKČNÍHO PLÁNU PRO EVROPSKOU DEMOKRACII

Cílem Akčního plánu pro evropskou demokracii přijatého v prosinci 2020 je posílit odolnost demokracií v EU a určit klíčová opatření k řešení oblastí, v nichž jsou naše systémy a občané nejzranitelnější. Cílem těchto opatření je lépe chránit integritu voleb, zajistit svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků a bojovat proti dezinformacím⁵⁴. Akční plán rovněž uznává, že zdravá demokracie závisí na smysluplné a inkluzivní účasti občanů a aktivní občanské společnosti, a to nejen v době voleb, ale i průběžně, a že zapojení, informování a odpovědní občané a živá občanská společnost jsou zásadní pro zajištění odolnosti našich demokracií, včetně odolnosti vůči zahraničnímu vměšování.

Při hodnocení stavu provádění opatření v rámci Akčního plánu pro evropskou demokracii⁵⁵ tato část zdůrazňuje oblasti, v nichž může být EU aktivní navzdory stávajícím a vyvíjejícím se výzvám.

3.1 Ochrana integrity voleb a podpora demokratické účasti před volbami do Evropského parlamentu v roce 2024 a po nich

Svobodné a spravedlivé volby jsou samotná podstata naší demokracie. Pokud se rizika volebního procesu neřeší, mohou narušit jak proces samotný, tak důvěru občanů ve spravedlnost a integritu voleb.

Spolu s tímto sdělením Komise předkládá **doporučení o inkluzivních a odolných volebních procesech v Evropské unii a o posílení evropského charakteru a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu**⁵⁶. Je určeno členskými státy, evropským a vnitrostátním politickým stranám, nadacím a organizacím pořádajícím kampaně v souvislosti s přípravou na volby obecně a zejména s ohledem na nadcházející volby do Evropského parlamentu. Jeho cílem je pro volby v EU prosadit vysoké demokratické standardy, podpořit vysokou volební účast otevřenou všem, snadný a rovný výkon volebních práv a odolné volební procesy. Za tímto účelem obsahuje konkrétní doporučení na **podporu volební účasti a inkluzivní účasti** se zvláštním důrazem na rovnost žen a mužů a řešení potřeb specifických skupin⁵⁷.

Je třeba neustále zvyšovat **kybernetickou bezpečnost volebních technologií**. Doporučení obsahuje konkrétní návrhy na zajištění bezpečnosti, integrity a odolnosti voleb a subjektů a infrastruktury souvisejících s volbami s ohledem na požadavky stanovené revidovanou

⁵³ Viz pátá zpráva o pokroku v provádění strategie bezpečnostní unie EU (COM(2022) 745, 13.12.2022).

54 Patří sem také zahraniční manipulace s informacemi a vměšování.

Podrobný přehled a další informace naleznete také v příloze.

56 C(2023) 8626.

⁵⁷ Doporučení zohledňuje specifické skupiny, včetně osob se zdravotním postižením, mladších voličů a mobilních občanů a osob ohrožených marginalizací. Kromě toho, jak bylo oznámeno ve Strategii práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 (COM(2021) 101, 3.3.2021), Komise připravila [průvodce osvědčenými volebními postupy, který se zabývá účastí občanů se zdravotním postižením](#).

směrnicí o bezpečnosti sítí a informačních systémů (směrnice NIS2)⁵⁸ a směrnicí o posílení kritických subjektů⁵⁹. Na základě prvních zkušeností z roku 2019⁶⁰ se 21. listopadu 2023 uskutečnilo nové teoretické cvičení v rámci EU za účasti Komise, Evropského parlamentu, Agentury EU pro kybernetickou bezpečnost a členských států. Skupina pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informačních systémů by také měla pokračovat v revizi kompendia kybernetické bezpečnosti volebních technologií, aby se zajistilo, že bude držet krok s vyvíjejícími se formami hrozeb.

Kromě přímého ohrožení volební infrastruktury představuje hrozbu pro demokracii a bezpečnost také záměrná a koordinovaná manipulace s informačním prostředím ze strany zahraničních státních subjektů. Existuje řada zpráv o rozsáhlých koordinovaných snahách kombinujících různé taktiky, techniky a postupy, jako je využívání falešných účtů na sociálních sítích k „lajkování“, komentování nebo sdílení informací s cílem uměle zvýšit jejich viditelnost, šíření dezinformací, včetně šíření zmanipulovaného audiovizuálního obsahu, jako jsou „deepfakes“⁶¹, nebo neprůhledné cílení na voliče, jejichž účelem je ovlivnit je a manipulovat s výsledky voleb. Manipulace s informacemi může navíc probíhat v součinnosti s aktivitami v jiných oblastech, jako jsou kybernetické hrozby v případě hackerských operací spojených s únikem informací („hack-and-leak“). Za tímto účelem a na základě údajů průzkumu Eurobarometr se v doporučení předkládá řada opatření na **ochranu informací souvisejících s volbami před manipulací a dezinformacemi**⁶².

Svobodná a spravedlivá demokratická diskuse se opírá o zákonnost a čestné jednání. **Nástroje dohledu** mohou být za určitých podmínek z důvodů národní bezpečnosti používány orgány veřejné moci, ale použití špionážního softwaru za účelem získání politických výhod je zcela odlišné. **V doporučení se zdůrazňuje**, že nástroje dohledu by nikdy neměly být používány k vměšování do demokratické diskuse a že nasazení těchto nástrojů k cílenému sledování politických aktérů a novinářů za účelem politického prospěchu je nepřijatelné. Komise vždy jasně uváděla, že pojem národní bezpečnosti je třeba vykládat v souladu s kritérii stanovenými judikaturou EU. Kapitoly o jednotlivých zemích ve zprávě o právním státu se touto problematikou zabývají, pokud jde o fungování institucionálního systému brzd a protivah. V návrhu Evropského aktu o svobodě sdělovacích prostředků⁶³ jsou rovněž obsaženy silné záruky proti používání špionážního softwaru proti sdělovacím prostředkům, novinářům a jejich rodinám. Evropský parlament zavedl důležitý prvek činnosti v oblasti špionážního softwaru, a to prostřednictvím vyšetřovacího výboru, který má prošetřit používání programu Pegasus a obdobného sledovacího špionážního softwaru (výbor PEGA). Ve svém usnesení z června 2023

⁵⁸ Směrnice (EU) 2022/2555 ze dne 14. prosince 2022 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii.

⁵⁹ Směrnice (EU) 2022/2557 ze dne 14. prosince 2022 o odolnosti kritických subjektů.

⁶⁰ V dubnu 2019 bylo uspořádáno první teoretické cvičení v EU, jehož cílem bylo ověřit, jak účinné jsou postupy reakce a krizové plány členských států a EU, a určit způsoby prevence, odhalování a zmírňování kybernetických bezpečnostních incidentů, které mohou mít dopad na volby do Evropského parlamentu.

⁶¹ „Deepfakes“ se rozumí obrázky, audio nebo video nahrávky generované nebo upravené systémy umělé inteligence, jejichž obsahem jsou osoby, místa nebo události výrazně se podobající existujícím osobám, místům nebo událostem a které by se člověku mohly falešně jevit jako pravé. Návrh aktu o UI – COM(2021) 206 – by zajistil označování obsahu UI a zveřejňování jeho původu.

⁶² V průzkumu Eurobarometr, v němž byli respondenti požádáni, aby ohodnotili nejdůležitější aspekty svobodných a spravedlivých volebních kampaní, se nejsilnější reakce týkaly i) debat a kampaní, které se vyhýbají nenávistným projevům, manipulaci a lžím; ii) potřeby, aby kandidáti a politické strany měli rovné možnosti přístupu do sdělovacích prostředků, a iii) toho, aby voliči věděli, kdo kandidáty a politické strany financuje. Viz bleskový průzkum Eurobarometr 522 (2023) na téma „Demokracie“ a bleskový průzkum Eurobarometr 528 (2023) na téma „Občanství a demokracie“

⁶³ COM(2022) 457 final.

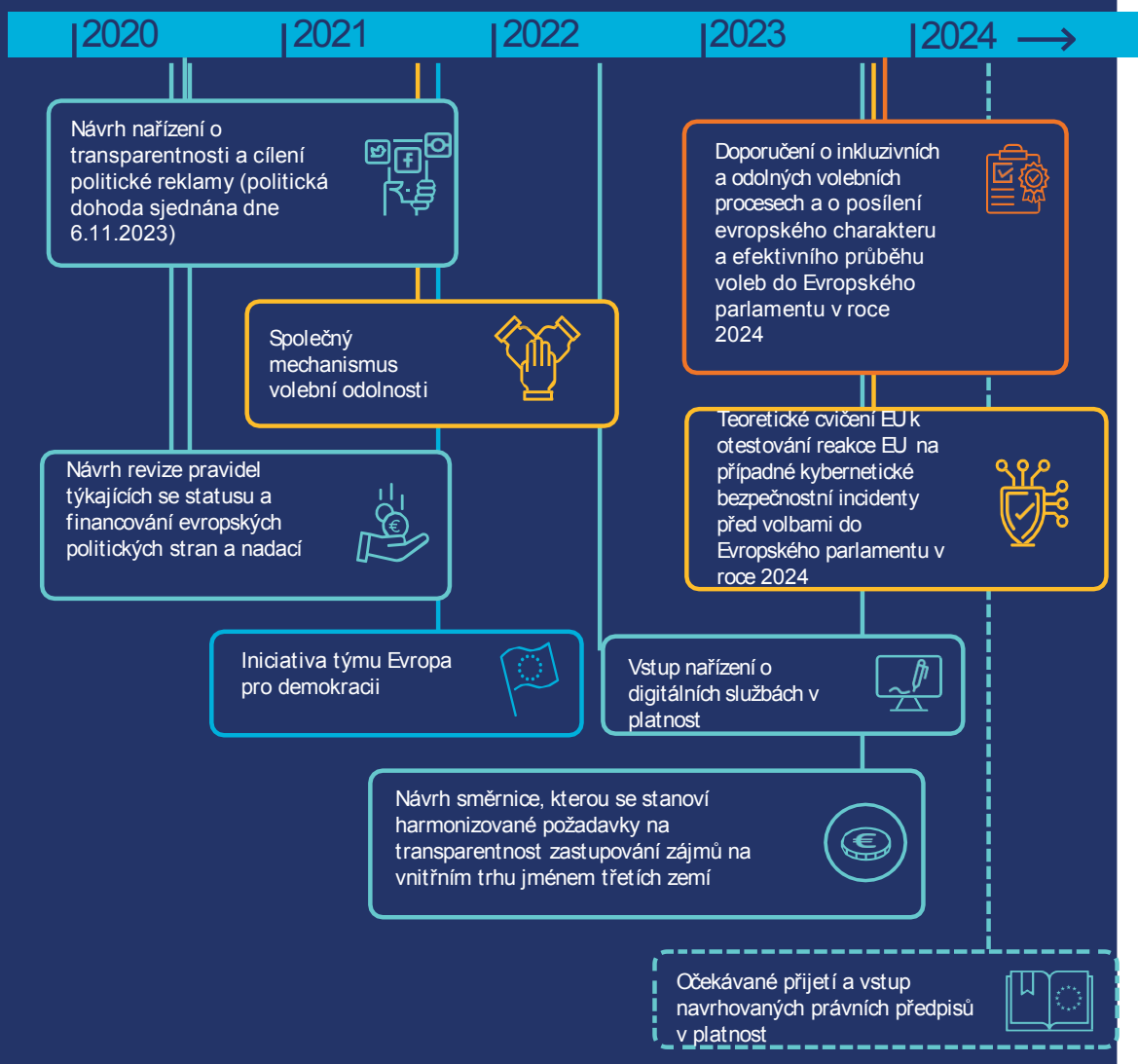
Parlament důrazně odsoudil nezákonné používání špionážního softwaru a vyzval k přijetí opatření na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU⁶⁴. Komise připravuje iniciativu nelegislativní povahy, která vyjasní hranice a vzájemný vztah mezi právem EU, zejména *acquis* v oblasti ochrany údajů a soukromí, a vnitrostátními bezpečnostními předpisy⁶⁵.

⁶⁴ [P9_TA\(2023\)0244](#) Prošetření používání programu Pegasus a obdobného sledovacího špionážního softwaru (doporučení).

⁶⁵ Viz: [reakce Komise na doporučení Evropského parlamentu v návaznosti na vyšetřování údajných porušení a nesprávného úředního postupu při uplatňování unijního práva v souvislosti s používáním programu Pegasus a obdobného sledovacího škodlivého softwaru](#).

1

Stěžejní opatření na ochranu demokratického procesu a integrity voleb od roku 2020

Podpora EU pro:

- posílení spolupráce a vzájemné podpory mezi členskými státy s cílem zajistit odolné volební procesy
- Evropskou síť pro volební spolupráci
- skupinu pro spolupráci v oblasti sítí a informačních systémů
- mezinárodní spolupráci
- metodiku pozorování voleb

Mezi další doporučení patří používání předvolebních slibů a kodexů chování politických stran, které mají podpořit **integritu voleb a spravedlivou kampaň**; úsilí o zajištění **transparentnosti politické reklamy** a podpora **pozorování voleb** jako účinného prostředku, který podporuje aktivní zapojení občanů do volebního procesu a zvyšuje důvěru veřejnosti ve volby. Dotýká se také financování politických stran a nadací s cílem omezit riziko skrytého zahraničního vlivu, včetně skrytých darů, který by narušil rovné podmínky ve volebním procesu.

Doporučení vychází z rozhodných kroků, které Komise podnikla od roku 2020, aby odstranila zjištěné mezery a zajistila občanům možnost vytvářet si vlastní úsudek a rozhodovat se ve volbách ve veřejném prostoru, kde může být vyjádřena pluralita názorů, a to bez vměšování, ať už domácího, nebo zahraničního.

Pokud jde o digitální sféru, pravidla podle **nařízení o digitálních službách**⁶⁶ stanoví povinnosti online platforem a vyhledávačů při řešení rizik souvisejících s občanským diskurzem a volebními procesy, která vyplývají z fungování, koncepce nebo používání jejich služeb, včetně dezinformací, neautentického používání nebo taktik zahrnujících uměle vytvořený obsah. Pravidla také zajišťují větší transparentnost a podporují občany v informovaném rozhodování o informacích, které vidí na internetu. Kromě toho **nařízení o transparentnosti a cílení politické reklamy**⁶⁷ umožní lepší veřejnou kontrolu a odpovědnost v souvislosti se službami politické reklamy, mimo jiné prostřednictvím evropského veřejného archivu online politických reklam, a zavede přísnější podmínky pro používání osobních údajů za účelem cílení a dodávání politické reklamy. Aby se vyřešilo riziko zahraničního vměšování, zakáže se také sponzorování politické reklamy subjekty ze zemí mimo EU tři měsíce před volbami nebo referendy. Uznává se také úloha evropských politických stran a politických skupin v evropských volbách. V roce 2021 Komise rovněž navrhla **revizi pravidel týkajících se statusu a financování evropských politických stran a nadací**⁶⁸. Cílem návrhu je poskytnout evropským politickým stranám více možností, aby mohly plnit svou úlohu při budování a rozvíjení skutečně evropského politického prostoru, a zároveň chránit jejich činnost před zahraničním vměšováním. Prosazování těchto pravidel je pro Komisi nejvyšší prioritou. Pokud jde o nařízení o digitálních službách, Komise dohlíží na uplatňování pravidel ze strany velmi velkých online platforem a vyhledávačů a prosazuje jejich dodržování.

Ačkoli je organizace vnitrostátních voleb v pravomoci členských států, řídí se mezinárodními normami a širším rámcem práva EU. Posílená **vzájemná podpora a spolupráce mezi členskými státy** je nyní dobře zavedena a soustředí se na práci subjektů, jako je Evropská síť pro volební spolupráci, která se rovněž opírá o struktury EU na podporu informační bezpečnosti a boje proti dezinformacím. V rámci příprav na volby do Evropského parlamentu uspořádala Komise v **říjnu 2023 akci na vysoké úrovni věnovanou volbám**, na níž se sešly členské státy, orgány EU, nevládní organizace a akademická obec, aby předložily nápady na podporu volební účasti, odolnosti volebních systémů a spravedlivých a inkluzivních voleb v celé Unii.

V lednu 2022 byl spuštěn **společný mechanismus volební odolnosti**, jehož cílem je budovat v členských státech kapacity pro řešení volebních rizik prostřednictvím výměny odborníků, zejména v oblasti dezinformací a kybernetických hrozeb. Tento mechanismus byl kromě cílené výměny názorů na to, jak zajistit rovné zacházení a vyvážené mediální pokrytí během voleb, rovněž využit na podporu přípravy kompendia o elektronickém hlasování a dalších postupech využívajících IKT⁶⁹. Cenným způsobem sdílení zkušeností by mohly být i výměny informací mezi vnitrostátními parlamenty a Komise bude tyto výměny informací podporovat.

EU v posledních letech zdokonalila svou metodiku vnějšího **pozorování voleb**, mimo jiné prostřednictvím společných pokynů založených na mezinárodních normách, které upevňují její

⁶⁶ [EUR-Lex – 32022R2065 – CZ – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁶⁷ COM(2021) 731 final. Předběžné dohody mezi Evropským parlamentem a Radou bylo dosaženo 6. listopadu 2023. Oficiální přijetí se očekává na začátku roku 2024. Zatímco celý soubor pravidel se začne uplatňovat 18 měsíců po vstupu v platnost, ustanovení, jako je ustanovení o zákazu diskriminace a definice, se začnou uplatňovat okamžitě, ještě před volbami do Evropského parlamentu.

⁶⁸ COM(2021) 734 final.

⁶⁹ [Kompendium o elektronickém hlasování a dalších postupech využívajících IKT](#).

schopnost řešit využívání nových technologií ve volebním procesu. Osvědčené postupy jsou pravidelně projednávány v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci a v souvislosti s Deklarací zásad pro mezinárodní pozorovatelské volební mise.

EU nejedná izolovaně. V rámci Akčního plánu pro evropskou demokracii Komise pokračovala ve svém úsilí **pomáhat budovat odolnost ve třetích zemích** s cílem lépe vybavit společnosti a orgány veřejné moci prostředky, které jim umožní reagovat na běžné vnější hrozby pro demokratický proces. Toto úsilí je prioritou v politice rozšiřování EU⁷⁰. EU rovněž usnadňuje **mezinárodní spolupráci** v oblasti voleb mezi sítěmi EU, partnerskými zeměmi a mezinárodními organizacemi, jako je Rada Evropy, UNESCO a OBSE⁷¹. Evropská služba pro vnější činnost provádí volební pozorovatelské mise v úzké koordinaci s dalšími mezinárodními a regionálními pozorovatelskými organizacemi. Tyto činnosti doplňuje specializovanou podporou vládám, občanské společnosti a nezávislým sdělovacím prostředkům, která pomáhá budovat odolnost vůči zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování a pomáhá jim předcházet, odrazovat od nich a reagovat na ně, mimo jiné prostřednictvím poznatků o tom, jak byly zahraniční manipulace s informacemi a vměšování využívány ve volebním kontextu. Opatření EU zahrnovala také účast na dvou summitech pro demokracii⁷² a finanční podporu budování kapacit a volební reformy, a to i v zemích v bezprostředním sousedství EU⁷³.

3.2 Posílení svobody a plurality sdělovacích prostředků

Útočná válka Ruska proti Ukrajině také dramaticky zdůraznila zásadní roli novinářů při informování občanů o realitě na místě. Ruské úřady systematicky potlačují a cenzurují nezávislé sdělovací prostředky, které jsou pro boj s propagandou stále zásadní.

V rámci Akčního plánu pro evropskou demokracii jsou snahy EU o ochranu svobody sdělovacích prostředků a boj proti dezinformacím dvěma stranami téže mince. V rámci této vize Komise navrhla nové klíčové iniciativy na **zlepšení bezpečnosti novinářů**⁷⁴ a na ochranu novinářů a obránců lidských práv a dalších osob před **zneužívajícími žalobami proti účasti veřejnosti („strategickými žalobami proti účasti veřejnosti“)**⁷⁵. Směrnice proti strategickým žalobám proti účasti veřejnosti přináší systém účinných procesních záruk pro přeshraniční případy strategických žalob proti účasti veřejnosti, které soudům umožňují vypořádat se se zneužívajícími soudními spory a odrazují od případných nových případů strategických žalob proti účasti veřejnosti. Směrnice obsahuje pravidla, která umožňují zamítnutí takových případů v rané fázi a poskytují účinné prostředky nápravy pro oběti

⁷⁰ V revidované metodice EU pro rozšíření je pokrok dosažený v reformách souvisejících s prosazováním základních hodnot, jako je demokracie, lidská práva a právní stát, klíčový pro určení celkového tempa procesu přistoupení.

⁷¹ V posledních deseti letech financovala EU projekty pro volební podporu ve výši více než 380 milionů EUR. Tato opatření v jednotlivých zemích jsou podporována globálními programy pro demokracii, včetně iniciativy týmu Evropa pro demokracii, která byla zahájena v prosinci 2021 a která koordinuje činnost EU a členských států. Program iniciativy Ženy a mladí lidé v demokracii podporuje občanskou a politickou účast na celém světě, zejména v oblastech, jako jsou volení pozorovatelské mise a demokratické reformy.

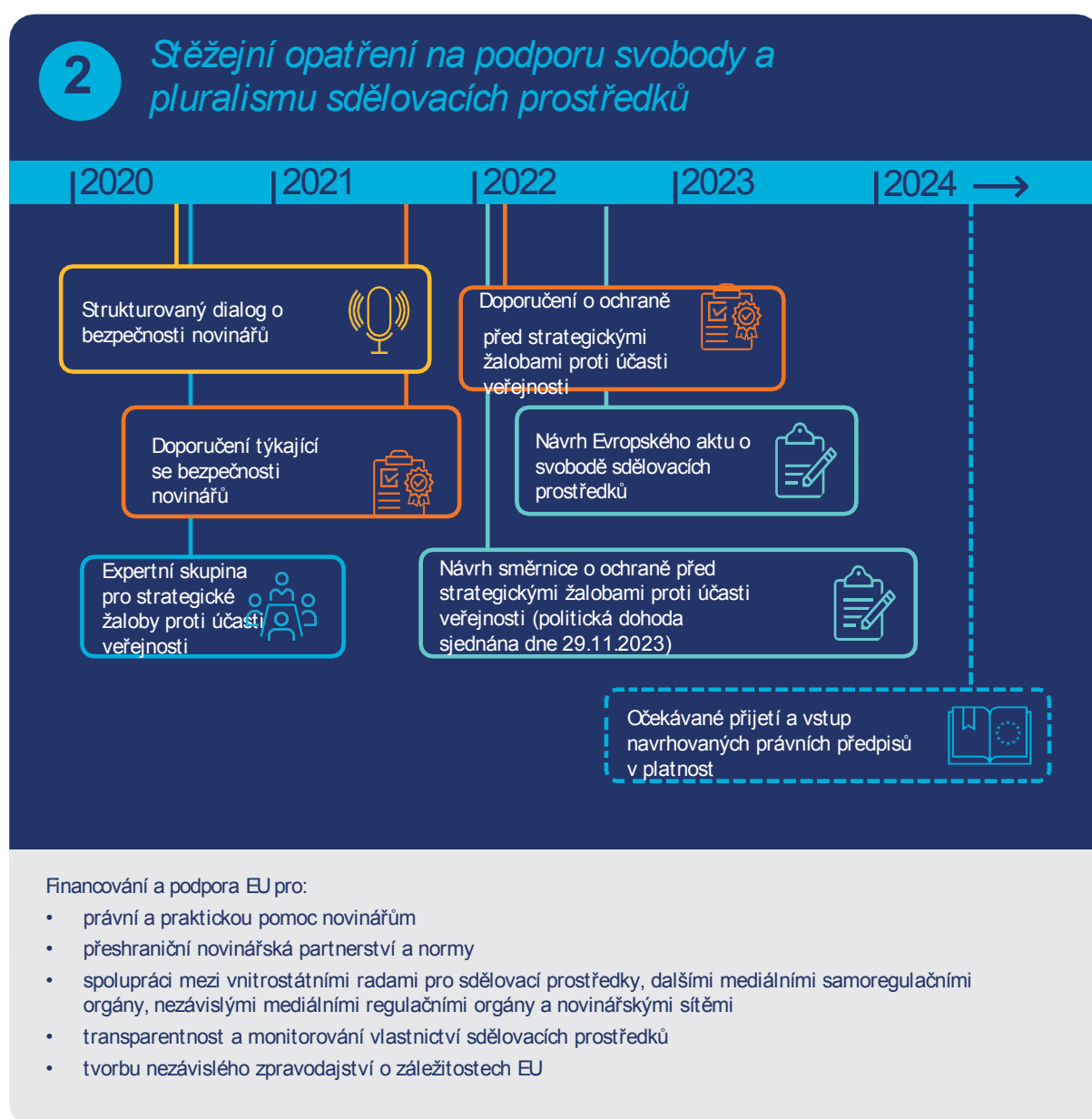
⁷² Účast EU na [summitech pro demokracii](#) v letech 2021 a 2023 byla příležitostí k posílení společenství ve prospěch demokracie a k prezentaci práce, kterou EU vykonala na podporu demokracie na celém světě. Další informace naleznete v příloze.

⁷³ Příkladem je projekt na podporu volební reformy na západním Balkáně, který bude probíhat do poloviny roku 2024 (rozpočet 1 715 milionů EUR) a který realizuje úřad ODIHR.

⁷⁴ C(2021) 6650, 16. září 2021.

⁷⁵ COM(2022) 177 final a C(2022) 2428 ze dne 27. dubna 2022. Evropský parlament a Rada dosáhly 30. listopadu předběžné politické dohody o směrnici o ochraně před strategickými žalobami proti účasti veřejnosti. Komise úzce spolupracuje s členskými státy, aby je podpořila při provádění doporučení proti strategickým žalobám proti účasti veřejnosti.

strategických žalob proti účasti veřejnosti. Spolu se souvisejícím doporučením tvoří tato pravidla silný balíček opatření pro boj proti strategickým žalobám proti účasti veřejnosti a ochranu účasti veřejnosti a svobody projevu v EU. Komise rovněž navrhla harmonizovat některé aspekty vnitrostátních předpisů týkajících se mediálních služeb podle **Evropského aktu o svobodě sdělovacích prostředků**. Cílem návrhu je řešit roztržitěné vnitrostátní regulační přístupy týkající se svobody a plurality sdělovacích prostředků a redakční nezávislosti a zajistit volné poskytování mediálních služeb v rámci vnitřního trhu. Klade také důraz na nezávislost a stabilní financování veřejnoprávních sdělovacích prostředků, jakož i na **transparentnost vlastnictví sdělovacích prostředků a zadávání reklamy státem**, což jsou dva klíčové cíle Akčního plánu pro evropskou demokracii. Podle nových ustanovení by se členské státy musely zabývat také dopadem vnitrostátních opatření a koncentrace sdělovacích prostředků na svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků. Pokud jde o šíření mediálního obsahu v online prostředí, vychází návrh Evropského aktu o svobodě sdělovacích prostředků z horizontálního rámce stanoveného **nařízením o digitálních službách**.

Komise také hodnotí svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků ve své výroční **zprávě o právním státu**. Zpráva se podrobně zabývá vývojem v členských státech, pokud jde o témata,

jako je nezávislost vnitrostátních regulačních orgánů pro sdělovací prostředky, transparentnost vlastnictví sdělovacích prostředků, spravedlnost a transparentnost zadávání reklamy státem, správa veřejnoprávních sdělovacích prostředků a rámec pro zajištění bezpečnosti novinářů. Tato činnost je založena na neustálém dialogu s příslušnými orgány členských států a zúčastněnými stranami a vedla k zahájení řady reforem na vnitrostátní úrovni⁷⁶.

Finanční udržitelnost sdělovacích prostředků je klíčovým faktorem redakční integrity a nezávislosti sdělovacích prostředků⁷⁷. Od přijetí **Akčního plánu pro média a audiovizuální odvětví** v prosinci 2020 Komise zvýšila svou podporu odolnosti sdělovacích prostředků⁷⁸, zejména opatřeními na podporu soukromých investic do zpravodajských sdělovacích prostředků. Akční plán pro média a audiovizuální odvětví vyzval ke sloučení opatření a podpoře odvětví zpravodajských sdělovacích prostředků tím, že se poskytne lepší přístup k půjčkám, posílí se spolupráce sdělovacích prostředků a bude navrženo zřízení a zavedení datového prostoru pro sdělovací prostředky.

Komise rovněž posílila **financování** zpravodajských organizací. Program Kreativní Evropa na období 2021–2027 vyčlenil přibližně 75 milionů EUR na projekty a iniciativy podporující pluralitu sdělovacích prostředků, žurnalistiku a mediální gramotnost. Opatření zahrnují monitorování plurality sdělovacích prostředků, podporu rad pro sdělovací prostředky, mechanismu rychlé reakce na porušování svobody sdělovacích prostředků a specifických odvětví, jako je investigativní žurnalistika nebo místní zpravodajství. Vzhledem k tomu, že poptávka po financování převyšuje dostupné zdroje v rámci programu Kreativní Evropa, bude Komise i nadále hledat způsoby, jak tato odvětví podpořit⁷⁹.

Současně s tím, jak EU posiluje podporu a ochranu svobody sdělovacích prostředků v rámci EU, činí tak i v zahraničí, přičemž zvláštní pozornost věnuje sousedským státům⁸⁰. V souvislosti s útočnou válkou Ruska proti Ukrajině vyčlenila EU na **podporu novinářů a sdělovacích prostředků na Ukrajině finanční prostředky** ve výši 30 milionů EUR. Zvýšila se také podpora ruských nezávislých sdělovacích prostředků, kterou je třeba dlouhodobě udržet⁸¹.

Evropský parlament a Rada dosáhly předběžné politické dohody o navrhované směrnici proti strategickým žalobám proti účasti veřejnosti. Očekává se také, že spolunormotvůrci brzy dosáhnou dohody o Evropském aktu o svobodě sdělovacích prostředků. **Dalšími klíčovými kroky** bude provádění a prosazování nových pravidel. Členské státy by rovněž měly pokračovat v úsilí o úplné provedení doporučení o bezpečnosti novinářů a doporučení proti

⁷⁶ Viz COM(2023) 800 final.

⁷⁷ Doporučení Komise (EU) 2022/1634 ze dne 16. září 2022 o vnitřních zárukách redakční nezávislosti a transparentnosti vlastnictví v odvětví sdělovacích prostředků (C/2022/6536). Viz také sdělení o výhledu evropského mediálního průmyslu, COM(2020) 784 final.

⁷⁸ COM(2020) 784 final.

⁷⁹ Podrobnější informace a příklady financování naleznete v příloze.

⁸⁰ V rámci programu Globální Evropa pro lidská práva a demokracii na období 2021–2027 je na podporu nezávislých sdělovacích prostředků a využití digitalizace po celém světě vyčleněno odhadem 185 milionů EUR. V říjnu 2023 byla zahájena nová dohoda o finančním rámcovém partnerství na ochranu nezávislých sdělovacích prostředků, která má poskytovat udržitelnou podporu nevládním organizacím, které se zabývají ochranou nezávislé žurnalistiky a bojem proti dezinformacím po celém světě. V souvislosti s rozšířením podporuje svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků řada regionálních programů, například program pro sdělovací prostředky na západním Balkáně s rozpočtem 40,5 milionu EUR. Další informace naleznete v příloze.

⁸¹ Komise letos vyhlásila výzvu k předkládání návrhů na pilotní projekt na podporu exilových nezávislých sdělovacích prostředků a novinářů z Ukrajiny, Běloruska a Ruska, kteří se přestěhovali a pracují z členských států, aby mohli pokračovat v tvorbě obsahu a jeho distribuci publiku bez redakčních zásahů.

strategickým žalobám proti účasti veřejnosti. Několik případů zneužívajících žalob zahájených třetími zeměmi nebo jejich jménem rovněž podtrhuje význam přísných pravidel platných v celé EU, která by omezovala strategické žaloby proti účasti veřejnosti a chránila demokratický prostor.

3.3 Boj proti dezinformacím a zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování

Ochrana evropských demokracií před hrozbami a škodlivými účinky dezinformací, manipulace s informacemi a vměšování, zejména těch, které pocházejí od zahraničních subjektů, se v posledních letech stala pro EU prioritou⁸².

Cílem těchto manipulativních vlivových operací a dezinformačních kampaní je narušit demokratickou diskusi a prohloubit společenské rozpory. Takové operace jsou často dobře financované, sponzorované státem a prováděné nepřátelskými subjekty, a proto představují bezpečnostní hrozbu pro demokracie v EU⁸³. Útočná válka Ruska proti Ukrajině zdůraznila a zvýšila riziko pro evropský informační prostor, neboť Kreml se stále více zapojuje do dezinformačních kampaní a operací zahraničního vměšování a používá je jako strategický a koordinovaný nástroj k ohrožení bezpečnosti, demokracie a podpoře své útočné války⁸⁴. Konflikt na Blízkém východě po teroristických útocích Hamásu v Izraeli vyvolal také rozsáhlé dezinformační a nenávistné kampaně⁸⁵. K tomu přispívá digitalizace, včetně konstrukčních prvků online platform, které umožňují šířit dezinformace s nebývalou rychlostí a účinností, jakož i nové nástroje využívající umělou inteligenci, které mohou být využívány subjekty s nekalými úmysly.

Na otázku, jak často jsou podle svého názoru vystaveni dezinformacím, odpovědělo v nedávném průzkumu Eurobarometr 35 % respondentů „často“ nebo „velmi často“ a 33 % „někdy“. Respondenti vnímali jako hlavní sdělovací prostředek, jehož prostřednictvím jsou nejčastěji oslovováni, online sociální sítě (64 %), dále pak televizi (36 %), online noviny a zpravodajské časopisy (22 %) a internetové stránky pro sdílení videí (21 %)⁸⁶.

V rámci Akčního plánu pro evropskou demokracii EU zintenzivnila úsilí o zlepšení své schopnosti reagovat na tyto nové a vyvíjející se formy hrozeb, a to jak na domácí, tak na mezinárodní úrovni. **Stávající spolupráce byla posílena v rámci Komise, mezi orgány a útvary EU i mimo ni**, a to zapojením příslušných zúčastněných stran z občanské společnosti, akademické obce a soukromého sektoru, jakož i mezinárodních partnerů. EU posílila svou reakci v oblasti strategické komunikace na dezinformace prostřednictvím **sítě Komise pro boj proti dezinformacím**. **Systém rychlého varování** spravovaný ESVČ nadále poskytuje

⁸² Viz jak samotný Akční plán pro evropskou demokracii, tak práci zvláštního výboru Evropského parlamentu pro zahraniční vměšování do všech demokratických procesů a závěry Rady o zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování (18. července 2022), další úsilí za účelem posílení odolnosti a boje proti hybridním hrozbám, (10. prosince 2019) a posílení odolnosti a boj proti hybridním hrozbám, včetně dezinformací v souvislosti s pandemií COVID-19 (15. prosince 2020).

⁸³ https://www.eeas.europa.eu/countering-disinformation/tackling-disinformation-information-work-eeas-strategic-communication_en?s=2803

⁸⁴ Obvinění, že sankce EU jsou příčinou nedostatku potravin, a pokusy zneužít Radu bezpečnosti OSN k manipulaci s informacemi jsou jen dva příklady, které ilustrují, jak může být taková činnost zaměřena proti mezinárodnímu společenství a mezinárodní spolupráci.

⁸⁵ Komise v současné době jedná o novém kodexu chování pro boj proti nezákonným nenávistným projevům online s cílem zavést jej jako kodex chování v rámci nařízení o digitálních službách na začátku roku 2024. Mělo by to pomoci zlepšit prevenci a předvídat rostoucí hrozbu nenávistných projevů ještě předtím, než se obsah začne šířit na internetu.

⁸⁶ [Bleskový průzkum Eurobarometr 522](#) (2023) na téma „Demokracie“.

společný přehled o situaci a sdílí účinné přístupy k reakci na hrozbu zahraniční manipulace s informacemi a vměšování⁸⁷ s členskými státy, orgány EU a mezinárodními partnery. Iniciativy zahrnují odhalování, aktivní prevenci a vyvracení dezinformací a cílené kampaně zaměřené na pandemii COVID-19, jakož i komplexní a soustavnou reakci na ruským státem podporované dezinformace v souvislosti s jeho útočnou válkou proti Ukrajině⁸⁸. Výsledky se projeví ve schopnosti řešit problémy účinněji a koordinovaněji. To také přispělo k větší odolnosti demokracie.

Mezinárodní spolupráce byla posílena podporou mechanismu rychlé reakce G7⁸⁹ a pokračovala úzká spolupráce s NATO, přičemž zahraniční manipulace s informacemi a vměšování byly zdůrazněny jako jedna z klíčových bezpečnostních hrozeb pro spolupráci EU a NATO⁹⁰. Rada EU–USA pro obchod a technologie a prohlášení ze summitu EU a USA v říjnu 2023 daly další podnět k úzké transatlantické spolupráci v oblasti této hrozby, zejména k pokroku v oblasti strategické spolupráce a posílení interoperability přístupů k řešení zahraniční manipulace s informacemi a vměšování⁹¹. EU rovněž účinně využila své diplomatické nástroje k boji proti zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování, zejména přijetím omezujících opatření uvalených na osoby a sdělovací prostředky zapojené do manipulace s informacemi a vměšování po útočné válce proti Ukrajině. To bylo doplněno vytvořením posíleného **souboru nástrojů EU pro boj proti zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování**⁹², který nabízí společný analytický rámec a metodiku pro shromažďování systematických důkazů o incidentech zahraniční manipulace s informacemi a vměšování s cílem pomoci zlepšit porozumění taktikám, technikám a postupům používaným k manipulaci a vměšování⁹³. To doplňuje práci pracovních skupin pro strategickou komunikaci StratCom ESVČ, jejichž úkolem je zvyšovat informovanost a budovat kapacity, podporovat delegace EU a provádět osvětové činnosti zaměřené na občanskou společnost. Cílem je ztížit aktérům zahraniční manipulace s informacemi a vměšování, jako jsou Rusko a Čína, manipulaci s informačním prostředím EU a sousedních zemí⁹⁴.

Ústředním bodem přístupu Komise k boji proti dezinformacím je její úsilí o zajištění **větší odpovědnosti online platform**. 52 % Evropanů si myslí, že by online platformy měly více bránit šíření nepravdivých a zavádějících informací⁹⁵. **Nařízení o digitálních službách** ukládá

⁸⁷ Informace o systému rychlého varování naleznete na adrese: [Systém rychlého varování | ESVČ \(europa.eu\)](https://europa.eu/system-early-warning/esvc). Informace o síti pro boj proti dezinformacím naleznete zde: [Plán řízení GR COMM na rok 2022](https://europa.eu/strategy/2022/05/06/rrm-data).

⁸⁸ To zahrnuje komunikaci na sociálních sítích a kampaně na vyvracení ruských dezinformací o sankcích a potravinové a energetické bezpečnosti s celkovým počtem více než 10 milionů impresí v roce 2022. Zastoupení Komise v členských státech přizpůsobují reakce místním podmínkám prostřednictvím stěžejních iniciativ, jako je například iniciativa „Decodeurs d’Europe“ ve Francii. Zastoupení v Sofii spustilo síť pro boj proti dezinformacím a ve spolupráci s bulharskými ověřovateli faktů vedlo úspěšnou kampaň zaměřenou na vyvracení dezinformací, zatímco ve Vilniusu se zastoupení spojilo s nezávislými novináři a vytvořilo inspirativní videa o ukrajinských uprchlících, kteří se úspěšně integrují do litevské společnosti. Viz také: [EUvsDisinfo](https://europa.eu/euvsdisinfo).

⁸⁹ <http://www.g8.utoronto.ca/summit/2022elmau/2022-05-06-rrm-data.pdf>.

⁹⁰ <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/01/10/eu-nato-joint-declaration-10-january-2023>.

⁹¹ [US-EU-statement-final.pdf \(europa.eu\)](https://europa.eu/US-EU-statement-final.pdf)

⁹² Tento cíl byl stanoven v Akčním plánu pro evropskou demokracii a vycházel z úkolů uvedených ve Strategickém kompasu, viz: https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en.
⁹³ https://www.eeas.europa.eu/eeas/1st-eeas-report-foreign-information-manipulation-and-interference-threats_en.

⁹⁴ ESVČ rovněž poskytuje informace o tom, jak se zahraniční manipulace s informacemi a vměšování zaměřují na konkrétní skupiny, a zdůrazňuje škodlivý dopad této manipulace na společnost: https://www.eeas.europa.eu/eeas/fimi-targeting-lgbtq-people_en.

⁹⁵ [Bleskový průzkum Eurobarometr 522](https://ec.europa.eu/eurobarometer/surveys/trend/522) (2023) na téma „Demokracie“.

poskytovatelům velmi velkých online platforem a velmi velkých internetových vyhledávačů povinnost pravidelně posuzovat systémová rizika, která mohou jejich služby představovat pro společnost, a to i pro svobodu projevu, nebo riziko, že jejich služby budou použity jako nástroj dezinformačních kampaní, a to i s ohledem na ochranu volebních procesů⁹⁶. Jako klíčový způsob zmírnění těchto rizik⁹⁷ jsou tito poskytovatelé vyzýváni k účasti na vytváření dobrovolných kodexů chování a krizových protokolů. Příkladem je nový ambiciózní **kodeks zásad boje proti dezinformacím**, který v červnu 2022 podepsala řada signatářů⁹⁸. Důležité je, že součástí kodexu je také pevný monitorovací rámec a středisko pro transparentnost, které zajišťuje transparentnost a odpovědnost. V lednu a září 2023 signatáři kodexu, včetně online platforem, vydali zprávu o pokroku a poskytli bezprecedentní množství informací o způsobu, jakým plní své závazky v oblasti boje proti dezinformacím.

Před volbami do Evropského parlamentu v roce 2024 vede Komise **předvolební dialog a spolupracuje s online platformami a dalšími signatáři kodexu**. Kromě toho se práce v rámci kodexu zaměřuje také na řešení škodlivého potenciálu nových nástrojů fungujících na základě umělé inteligence, které by mohly být použity v dezinformačních kampaních a kampaních spojených se zahraničním vměšováním. Uzavření jednání o navrhovaném aktu o umělé inteligenci je v této souvislosti prioritou, neboť by zavedl nezbytné ochranné prvky a transparentnost v oblasti využívání umělé inteligence⁹⁹.

S cílem **umožnit občanům přijímat informovaná rozhodnutí** podporuje Komise v rámci různých programů EU široký počet inovativních projektů zaměřených na boj proti dezinformacím, zejména projekty organizací občanské společnosti a vzdělávacích institucí a institucí odborné přípravy nebo projekty s účastí novinářů, a podpořit tak mediální a digitální gramotnost a pomoci občanům rozpoznat dezinformace, a to jak v EU, tak mimo ni¹⁰⁰. V rámci **akčního plánu digitálního vzdělávání** (2021–2027) zveřejnila Komise pokyny pro učitele a další pracovníky ve výchově a vzdělávání, které se týkají boje proti dezinformacím a podpory digitální gramotnosti prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy¹⁰¹. Stejně tak programy Erasmus+ a Evropský sbor solidarity vyčlenily finanční prostředky na projekty na podporu mediální gramotnosti na místní úrovni¹⁰².

Současně EU podpořila komunitní iniciativy, jejichž cílem je bojovat proti dezinformacím prostřednictvím posíleného ověřování faktů, jako je **Evropské středisko pro sledování digitálních médií (EDMO)**¹⁰³ a vypracování **Evropského kodexu standardů pro nezávislé organizace ověřující fakta**¹⁰⁴. To se ukázalo jako zásadní v boji proti dezinformacím

⁹⁶ Komise zintenzivnila úsilí o boj proti škodlivému a nezákonnému obsahu online, zejména v souvislosti s bezprecedentním obdobím konfliktů a nestability. Viz doporučení Komise ze dne 20. října 2023 o koordinaci reakcí na incidenty, které vznikají zejména v důsledku šíření nezákonného obsahu, před datem plné použitelnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 („nařízení o digitálních službách“).

⁹⁷ Podle nařízení o digitálních službách musí služby přijmout všechna nezbytná opatření ke zmírnění dopadů a podléhají veřejné kontrole a nezávislým auditům.

⁹⁸ Následovaly pokyny Komise k posílení kodexu zásad boje proti dezinformacím ze dne 26. května 2021 (COM(2021) 262 final): <https://disinfocode.eu/>. K dnešnímu dni ho podepsalo více než 40 signatářů.

⁹⁹ V této souvislosti Komise plánuje vydat pakt o umělé inteligenci, který by měl vést k dobrovolnému závazku odvětví akt o umělé inteligenci předjímat a začít provádět jeho požadavky ještě před uplynutím zákonné lhůty, viz: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/ai-pact>.

¹⁰⁰ Podrobnosti viz příloha.

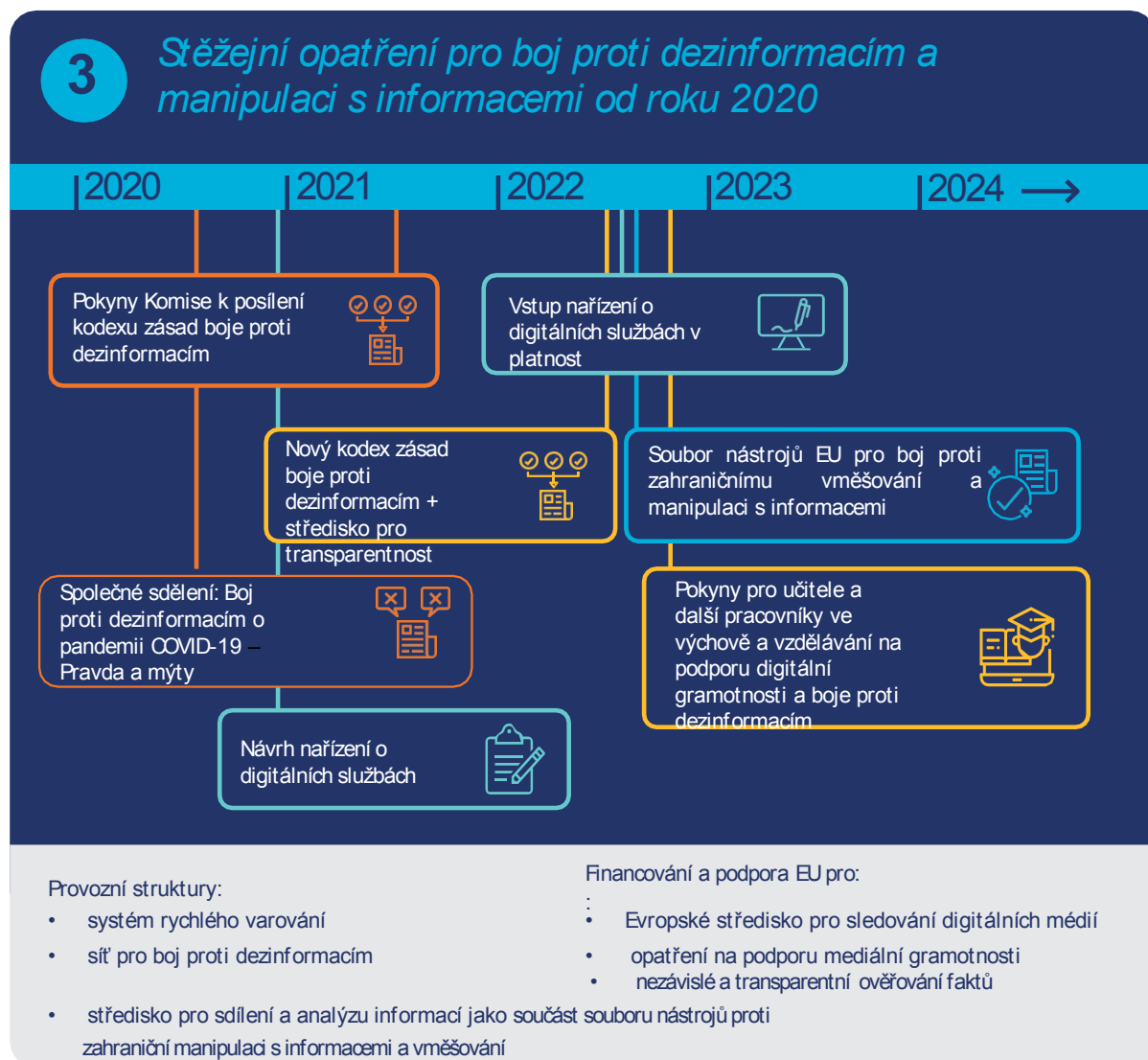
¹⁰¹ COM(2020) 624 final.

¹⁰² Viz také oddíl 3.4 a další podrobnosti a příklady v příloze.

¹⁰³ <https://edmo.eu/>.

¹⁰⁴ <https://eufactcheckingproject.com/> Evropská síť pro standardy v oblasti ověřování faktů.

souvisejícím s útočnou válkou proti Ukrajině¹⁰⁵. V rámci svého širšího poslání bojovat proti dezinformacím zřídilo středisko EDMO **zvláštní pracovní skupinu pro volby do Evropského parlamentu**, která se zabývá odhalováním prvních příznaků potenciálně nebezpečných dezinformačních kampaní, jež by se mohly rozšířit po celé EU, a koordinací specializovaných činností v oblasti mediální gramotnosti. Pracovní skupina¹⁰⁶ bude rovněž poskytovat své odborné znalosti evropským orgánům v rámci příprav na volby do Evropského parlamentu.

Současně vysoký představitel pokračuje v práci na dalším posílení celospolečenského přístupu ke sdílení informací v podobě **střediska pro sdílení a analýzu informací o zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování**. Jedná se o nedílnou součást souboru nástrojů pro boj proti zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování, která má umožnit lepší společný přehled o situaci a dále rozvíjet společnou metodiku pro shromažďování systematických důkazů o zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování a zavést důvěryhodný rámec pro

¹⁰⁵ Středisko EDMO zřídilo specializovanou pracovní skupinu, která podporuje spolupráci mezi odborníky a díky níž bylo identifikováno více než 2 000 případů dezinformací souvisejících s válkou na Ukrajině prostřednictvím ověřování faktů a zveřejňování zpráv a vyšetřování nových a populárních narativů.

¹⁰⁶ [Pracovní skupina střediska EDMO pro volby do Evropského parlamentu 2024.](#)

výměnu informací mezi příslušnými zúčastněnými stranami a také sjednotit komunitu obránců za účelem systematického shromažďování a sdílení informací o incidentech ohledně zahraniční manipulace s informacemi a vměšování. Navazuje také na výzvu Strategického kompasu pro bezpečnost a obranu k vytvoření datového prostoru týkajícího se zahraniční manipulace s informacemi a vměšování. Komise bude rovněž nadále posilovat své vlastní kapacity pro odhalování, sledování, analýzu a potírání dezinformačních aktivit prováděných jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní úrovni. V rámci programu Horizont Evropa byla více než třetina z více než 300 milionů EUR určených na výzkum demokracie uvolněna na financování výzkumu a inovací, které mají lépe odhalovat a chápat zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování a další nepatřičné vlivy na politické rozhodování¹⁰⁷. V budoucnu by bylo důležité zachovat tuto úroveň ambiciózních cílů a využít získané zkušenosti.

Subjekty občanské společnosti stojí v čele boje proti dezinformacím a odhalování zahraničního vměšování, a to i prostřednictvím iniciativ na místní úrovni a odborné komunity, která se zabývá analýzou a potíráním zahraniční manipulace s informacemi a vměšování a dezinformací. Silné zapojení občanské společnosti je klíčové pro rychlé a účinné vyhodnocování neustále se vyvíjejících forem hrozeb, subjektů a nástrojů, které používají. Komise bude i nadále podporovat práci nezávislé komunity středisek EDMO. Výzkum a zvyšování informovanosti se zaměřovaly na dezinformace a zahraniční vměšování uvnitř EU, zejména s využitím údajů získaných na základě kodexu zásad boje proti dezinformacím a jeho ustanovení o transparentnosti a přístupu k údajům. S cílem podpořit práci v oblasti ověřování faktů při provádění kodexu zásad a zajistit vysoké profesní standardy a nezávislost ověřovatelů faktů bude Komise rovněž pokračovat ve financování vzdělávacích aktivit na podporu kodexu profesní integrity Evropské sítě pro standardy v oblasti ověřování faktů.

3.4 Inkluzivní občanská angažovanost a účast v zájmu evropské demokratické odolnosti

Základem demokratické odolnosti je posílení vazeb mezi lidmi a demokratickými institucemi, které jim slouží a zastupují je. Silný, bezpečný a příznivý občanský prostor a angažování a informování občané s posíleným postavením jsou nezbytnou zárukou odolnosti našich demokracií, ať už v době voleb, nebo po nich¹⁰⁸. V nedávném průzkumu Eurobarometr téměř devět z deseti respondentů (87 %) považovalo občanskou společnost (sdružení, nevládní organizace) za důležitou pro podporu a ochranu demokracie a společných hodnot, mimo jiné z hlediska podpory informované a pluralitní demokratické diskuse. Z údajů rovněž vyplývá, že více než polovina respondentů se domnívá, že je třeba zvýšit zapojení organizací občanské společnosti do rozhodovacího procesu na vnitrostátní úrovni (56 %) a na evropské úrovni (54

¹⁰⁷ [Výzva programu Horizont Evropa „Obrana demokracie“](#) (2023) zahrnuje 18 milionů EUR na financování až šesti projektů zaměřených na řešení nedostatků ve výzkumu týkajícího se zahraniční manipulace s informacemi a vměšování. Celkově program Horizont Evropa v letech 2021–2024 uvolnil více než 100 milionů EUR na výzkum zahraničního vměšování nebo úzce spojených otázek, jako je nepřipustný vliv na politické rozhodování, dezinformace, digitální gramotnost.

¹⁰⁸ Nedávno zveřejněný pracovní dokument zdůrazňuje, že občanská angažovanost na místní úrovni může přispět nejen k hospodářskému a sociálnímu rozvoji, ale také k dobrému fungování demokracie tím, že zvýší důvěru lidí ve veřejné instituce. Viz pracovní dokument GŘ REGIO, „Geografie nespokojenosti v EU a past místního rozvoje v Evropě“. [Program Horizont Evropa](#) rovněž pokračoval v podpoře výzkumu s cílem lépe porozumět nespokojenosti lidí s demokracií a způsobu, jak ji řešit prostřednictvím demokratických inovací, včetně občanské angažovanosti a iniciativ v oblasti poradní demokracie.

%). Přibližně dvě třetiny respondentů podporují větší zapojení občanů do procesu tvorby politik na vnitrostátní (68 %) a evropské úrovni (66 %) ¹⁰⁹.

Posílení postavení občanů a organizací občanské společnosti a poskytnutí vhodných nástrojů pro občanskou angažovanost jsou průřezovými prioritami v různých pilířích Akčního plánu pro evropskou demokracii, jakož i v Listině a zprávách o právním státu. Na podporu **účasti občanů, občanské angažovanosti a důvěry v demokracii** byla rovněž poskytnuta široká škála možností financování, zejména v rámci programů EU, jako je program Občané, rovnost, práva a hodnoty; Kreativní Evropa; Erasmus+ a Horizont Evropa. Technická pomoc pro správní reformu v členských státech v rámci Nástroje pro technickou podporu ¹¹⁰ byla rovněž využita k budování **kapacit veřejné správy a orgánů veřejné moci** pro participativní postupy. Zapojení občanů do tvorby a provádění politik bylo rovněž prioritou v rámci zásady partnerství politiky soudržnosti EU ¹¹¹. **Konference o budoucnosti Evropy** poskytla cenné zkušenosti s tím, jak posílit účast občanů v tvorbě politik prostřednictvím zavádění poradních procesů. Přispěla také k posílení demokratické odolnosti, což vedlo k zavedení nové fáze zapojení občanů do evropských panelových diskusí občanů, které jsou nyní součástí procesu tvorby politik Evropské komise.

Souběžně s tím se v rámci programů EU zvyšuje podpora a finanční prostředky na podporu **mediální a digitální gramotnosti**, která lidem všech věkových kategorií umožňuje orientovat se v dnešním informačním a mediálním prostředí, rozpoznat různé typy sdělovacích prostředků a jejich fungování a kriticky porozumět různým typům sdělovacích prostředků, včetně sociálních sítí, aby byli schopni činit informovaná rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že se možnosti zapojení do online diskusí rozšiřují a stávají se běžnějšími, mohou nenávistné verbální projevy na internetu odrazovat lidi od vyjadřování názorů a účasti v online diskusích. Prioritou je podpora respektujícího a bezpečnějšího prostředí pro vyjádření jejich názorů. Za tímto účelem Komise navrhla **iniciativu na rozšíření seznamu trestných činů EU o nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti** ¹¹². Tím se doplní regulační rámec podle nařízení o digitálních službách, rámcové rozhodnutí o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva ¹¹³ a úsilí v rámci kodexu chování pro boj proti nezákonným nenávistným projevům ¹¹⁴.

Zastupitelské demokracie mohou posílit nové a smysluplné metody **účasti, projednávání a angažovanosti občanů napříč všemi generacemi**. Tyto formy účasti nabízejí občanům doplňující se způsoby, jak se aktivně zapojit do demokratické diskuse a přispět k tvorbě politiky, přičemž je třeba zohlednit ústavní tradice a specifika daného členského státu. Zkušenosti s participativní a poradní demokracií, ať už na místní, národní či celoevropské úrovni ukazují, že tyto postupy mohou pomoci překlenout stávající rozdíly mezi občany a osobami s rozhodovací pravomocí a spojit různé skupiny lidí za účelem vypracování společných doporučení. V návaznosti na Konferenci o budoucnosti Evropy byly vytvořeny

¹⁰⁹ [Bleskový průzkum Eurobarometr 528](#) (2023) na téma „Občanství a demokracie“.

¹¹⁰ Celkový příděl v rámci tohoto nástroje činí 864 milionů EUR na období 2021–2027.

¹¹¹ Díky zásadě partnerství je politika soudržnosti občanům EU blízká a je pro ně rozpoznatelná. Zapojení partnerů je nezbytné pro zajištění transparentnosti a demokratické odpovědnosti veřejných investic. Komise a OECD realizovaly pilotní projekt, jehož cílem bylo prozkoumat, jak uplatňovat inovativní metody účasti občanů v politice soudržnosti, přičemž se zaměřily na pět orgánů v Evropě. V červenci 2022 byly v šesti členských státech zahájeny navazující projekty. Další příklady opatření viz příloha.

¹¹² COM(2021) 777 final.

¹¹³ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva.

¹¹⁴ [Kodex chování pro boj proti nezákonným nenávistným projevům online](#).

nové způsoby, jak zajistit, aby se občané více podíleli na tvorbě politiky EU¹¹⁵. Tyto formy účasti doplňují zavedené **postupy zapojování občanů do procesů tvorby politik na úrovni EU**, jako jsou veřejné konzultace a konzultace se zúčastněnými stranami, pravidelné dialogy se zúčastněnými stranami nebo pravidla transparentnosti a přístupu k informacím a dokumentům. S cílem posílit účast zúčastněných stran v různých fázích procesu tvorby politik přijala Komise **pokyny pro zlepšování právní úpravy**, které stanoví zásady, jimiž se řídí při přípravě nových iniciativ a návrhů a při hodnocení a monitorování provádění stávajících právních předpisů¹¹⁶.

Vzdělávání hraje významnou roli při vytváření zájmu občanů angažovat se a účastnit se a vyznávat demokratické hodnoty. Podpora a ochrana evropských demokratických hodnot je ústředním rozměrem **Evropské strategie pro univerzity** přijaté v roce 2022, neboť vysokoškolské instituce přispívají k podpoře aktivního občanství, tolerance, rovnosti a rozmanitosti, otevřenosti a kritického myšlení. Program **Erasmus+** (2021–2027) podporuje účast a občanskou angažovanost v demokratickém životě Evropy prostřednictvím různých zdrojů financování v členských státech EU i mimo ně. Podpora inkluzivní participativní demokracie je jednou z hlavních zásad **strategie EU pro mládež** (2019–2027)¹¹⁷. **Balíček opatření pro občanství** z roku 2023 uznává význam výchovy k občanství, včetně informovanosti o právech občanů EU¹¹⁸, a vzdělávání voličů zaměřeného na podporu politické účasti, jakož i budování odolnosti občanů vůči dezinformacím.

Jedním z hlavních pilířů fungující demokracie jsou **organizace občanské společnosti**. Působí jako strážci demokratických základů a institucí. Vedou vlády k odpovědnosti a pomáhají chránit a prosazovat základní práva a právní stát tím, že pomáhají jednotlivým lidem a komunitám a usnadňují prosazování jejich zájmů. Umožňují také jednotlivcům podílet se na věcech veřejného zájmu a celkově pomáhají zvyšovat smysluplnou účast veřejnosti.

Komise spolupracuje s **organizacemi občanské společnosti** na tvorbě politik v mnoha oblastech. Konzultace a dialog umožňují organizacím občanské společnosti a obráncům lidských práv vyjadřovat jejich stanoviska k právním předpisům a politice EU. Portál „Podělte se o svůj názor“ je kontaktním místem pro konzultace¹¹⁹ a umožňuje všem zúčastněným stranám přispívat k iniciativám před jejich přijetím i po něm¹²⁰. Organizace občanské společnosti jsou součástí partnerství s regionálními a místními orgány a hospodářskými a sociálními partnery, což jim umožňuje zapojit se do přípravy, provádění a hodnocení programů politiky soudržnosti financovaných EU.

Komise v různých oblastech politiky rovněž navázala pravidelné dialogy se subjekty občanské společnosti, které umožňují účinnější komunikaci a zapojení do tvorby politiky. Prostřednictvím fór a platform probíhá **strukturální dialog občanské společnosti**, který pokrývá širokou škálu politických oblastí¹²¹. Důležitými místními subjekty pro zapojení

¹¹⁵ COM(2022) 404.

¹¹⁶ [Pokyny pro zlepšování právní úpravy](#).

¹¹⁷ Další podrobnosti jsou uvedeny v příloze.

¹¹⁸ V této souvislosti je užitečným nástrojem „[Průvodce občanstvím EU](#)“, který Komise představila 6. prosince 2023 spolu s balíčkem opatření pro občanství a jehož cílem je dále zvyšovat povědomí o občanství EU.

¹¹⁹ [Podělte se o svůj názor \(europa.eu\)](#)

¹²⁰ Poskytnutím obecné zpětné vazby nebo sdílením názorů či poznatků během otevřené veřejné konzultace nebo výzvy k předkládání faktických podkladů prostřednictvím portálu „Podělte se o svůj názor“. To lze doplnit cílenými konzultacemi. V případě podezření na porušení právních předpisů EU lze rovněž podat formální stížnost Komisi a evropský veřejný ochránce práv může šetřit stížnosti jednotlivců a organizací na nesprávný úřední postup orgánů, institucí a jiných subjektů EU.

¹²¹ Mezi takové příklady patří stálé fórum organizací občanské společnosti bojujících proti rasismu, Platforma pro zdravotní postižení a Evropské fórum pro migraci. Platforma pro práva obětí, založená v roce 2020, byla

občanů jsou zastoupení Komise v členských státech. Uspořádala tisíce akcí, od občanských dialogů až po participativní *ad hoc* akce, zejména během Konference o budoucnosti Evropy, kdy se v členských státech uskutečnilo více než 6 000 akcí, jichž se zúčastnilo celkem více než 700 000 účastníků. To může být rozšířeno a doplněno dalšími iniciativami pro propojení s místní úrovní¹²².

Ochrana, podpora a posílení postavení organizací občanské společnosti a obránců lidských práv je jádrem práce EU na zajištění prosperujícího občanského prostoru, jak je zdůrazněno ve **zprávě o uplatňování Listiny základních práv EU za rok 2022**¹²³. Zpráva zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby organizace občanské společnosti a obránci lidských práv pracovali v příznivém, bezpečném a podpůrném prostředí. **Zpráva o právním státu z roku 2022** uvádí, jak je fungování organizací občanské společnosti bez neoprávněného vměšování založeno na judikatuře EU¹²⁴ a evropských normách¹²⁵, a zprávy poskytují přehled opatření, které členské státy podnikly ke zlepšení situace organizací občanské společnosti. Mezi příklady patří zjednodušení registračních postupů, vytvoření struktur na pomoc organizacím občanské společnosti a revize pravidel pro fungování organizací občanské společnosti a jejich přístup k financování. Zpráva o právním státu z roku 2022 a 2023 obsahuje konkrétní doporučení pro řadu členských států. Komise v září 2023 rovněž předložila návrh legislativní iniciativy týkající se přeshraničních činností sdružení¹²⁶, jejímž cílem bude odstranit překážky na jednotném trhu, aby sdružení mohla na jednotném trhu prosperovat, a která doplní opatření přijatá v rámci stávajícího balíčku.

vytvořena s cílem usnadnit dialog a výměnu osvědčených postupů a informací mezi jejími členy, z nichž dvě třetiny tvoří občanská společnost. Viz COM(2022) 716 final, s. 31.

¹²² Jedním z příkladů je iniciativa Budujeme Evropu se zástupci místních samospráv. https://building-europe-with-local-councillors.europa.eu/index_cs.

¹²³ COM(2022) 716 final.

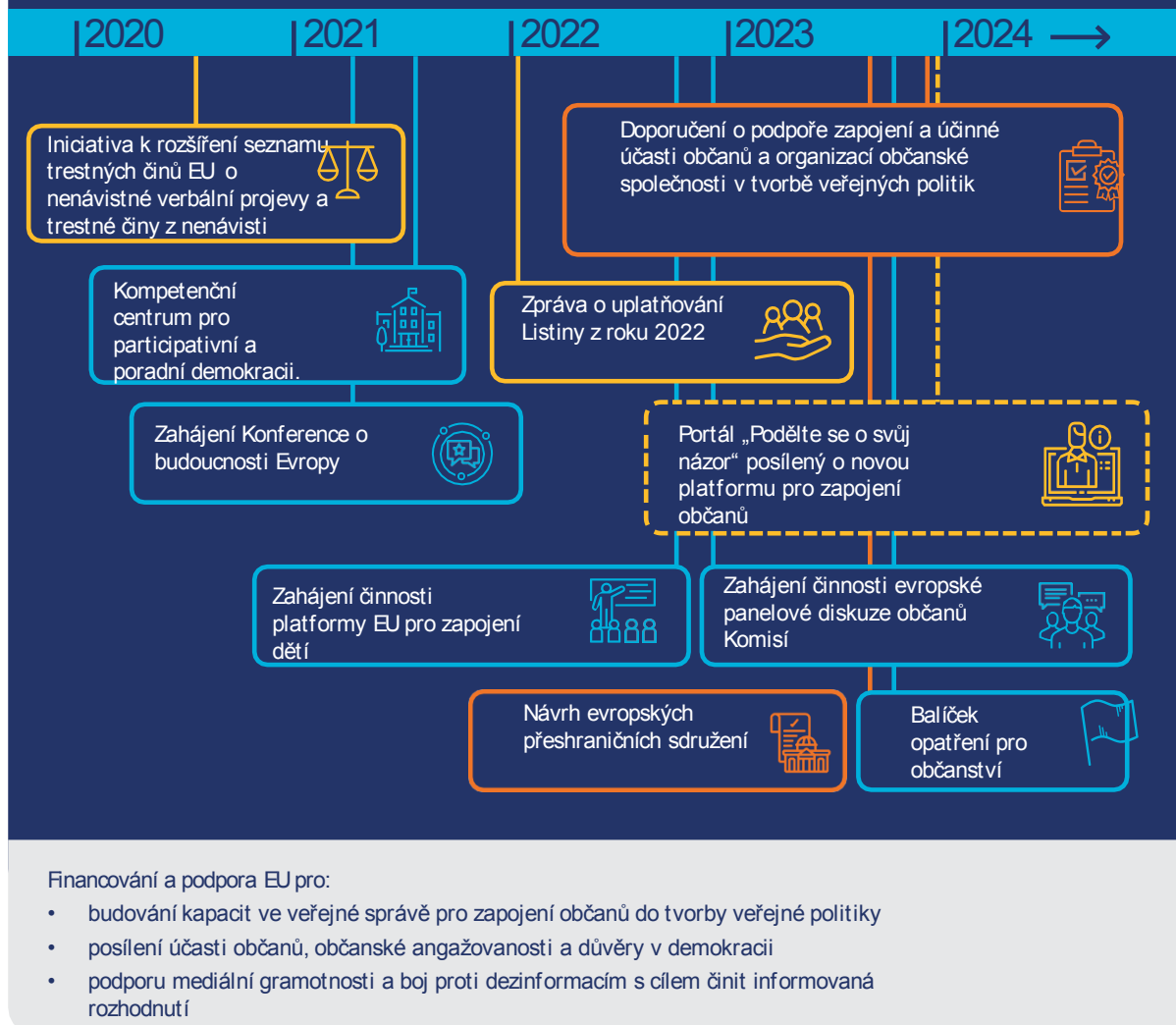
¹²⁴ Rozsudek ze dne 18. června 2020, Komise v. Maďarsko, C-78/18.

¹²⁵ Viz zejména doporučení Výboru ministrů Rady Evropy Rec(2007)14 o právním postavení nevládních organizací v Evropě.

¹²⁶ Jednotný trh – návrh legislativní iniciativy v oblasti přeshraničních činností sdružení (europa.eu) COM(2023) 516 final.

4

Stěžejní opatření na podporu občanskou angažovanost a účast občanů od roku 2020

S cílem dále podpořit účast občanů a umožnit organizacím občanské společnosti a obráncům lidských práv podílet se na tvorbě politik a doplnit další opatření přijatá na úrovni EU předkládá Komise **doporučení o podpoře zapojení a účinné účasti občanů a organizací občanské společnosti v procesech tvorby veřejných politik**¹²⁷. Cílem tohoto doporučení je podporovat účast občanů a organizací občanské společnosti v tvorbě veřejné politiky a napomoci budování demokratické odolnosti v Unii. Cílem doporučení je rovněž usnadnit podporu občanské angažovanosti a ochranu demokracie a dodržování základních práv v členských státech. Vyzývá členské státy, aby zajistily účinnou a inkluzivní účast občanů a organizací občanské společnosti¹²⁸ v procesech tvorby politik, s širokým zastoupením různých skupin a instancí ve společnosti, a tím snížily vyloučení, marginalizaci a diskriminaci, a aby podporovaly budování kapacit občanů, organizací občanské společnosti a veřejné správy v tradičním i nově

¹²⁷ C(2023) 8627.

¹²⁸ Obecně se jimi rozumí nestátní, neziskové, nestranické a nenásilné struktury, jejichž prostřednictvím se lidé organizují, aby sledovali společné cíle a ideály. Působí na místní, národní, regionální a mezinárodní úrovni a zahrnují formální a neformální organizace ve městech i na venkově v souladu se zavedenými definicemi EU. Patří sem také „obránci lidských práv“.

vznikajícím veřejném prostoru. Doporučení rovněž vychází ze zkušeností získaných na Konferenci o budoucnosti Evropy a z probíhající práce Kompetenčního centra pro participativní a poradní demokracii v souladu se zavedenými normami a osvědčenými postupy spoluvytváření a poradní demokracie¹²⁹. Uznává potřebu zajistit společnou úroveň ochrany a zapojení organizací občanské společnosti v celé Unii (i mimo ni) a vybízí členské státy, aby vytvořily a udržovaly příznivé prostředí pro organizace občanské společnosti a obránce lidských práv a umožnily jim účinně se zapojit do těchto politických procesů. Doporučení rovněž navrhuje seznam opatření, která by členské státy měly přijmout na ochranu a podporu organizací občanské společnosti a obránců lidských práv, aby byl zajištěn prosperující občanský prostor.

Pro prosperující občanskou společnost je nezbytná **finanční podpora**. EU již nyní poskytuje organizacím občanské společnosti dostatek možností financování na budování jejich kapacit a na realizaci projektů, které pomáhají prosazovat hodnoty EU. Jedním ze základních předpokladů pro financování ze strany EU je dodržování hodnot EU. Dodržování hodnot EU je již součástí grantové dohody, kterou musí podepsat každý příjemce finančních prostředků EU, a Komise již vypracovala pokyny, které mají jasněji stanovit důsledky porušení hodnot EU pro tyto příjemce. Komise rovněž zavádí pilotní projekty zaměřené na posílení kontrolních a ověřovacích postupů pro rozpočtové programy v příslušných výdajových oblastech, které s sebou nesou vyšší riziko zneužití a nedodržování hodnot EU. Členské státy by měly zavést účinné mechanismy pro uplatňování stejného přístupu při správě finančních prostředků EU. Program Občané, rovnost, práva a hodnoty je zaměřen především na podporu organizací občanské společnosti s cílem chránit a prosazovat hodnoty a práva EU. Komise bude i nadále zajišťovat cílené přidělování finančních prostředků na priority v rámci Akčního plánu pro evropskou demokracii a mobilizovat účelové financování z řady dostupných programů EU na podporu cílů dnešního balíčku, pokud jde o boj proti dezinformacím, jakož i o podporu integrity voleb a plurality sdělovacích prostředků. Pro usnadnění orientace v různých programech bude Komise dále zlepšovat a propagovat nástroj, který zavedla pro dostupné financování, s jednoduchými funkcemi vyhledávání, aby bylo možné snadno a rychle získat příslušné informace o finančních prostředcích na podporu demokracie¹³⁰. Komise a ESVČ budou i nadále aktivně spolupracovat s občany a organizacemi občanské společnosti na místě prostřednictvím zastoupení Komise v hlavních městech členských států a delegací EU po celém světě s cílem zvýšit informovanost a zlepšit sdílení informací o dostupných příležitostech v rámci různých programů EU. Na obrázku 5 je uveden stručný přehled možností, které nabízejí programy EU, a další možnosti jsou k dispozici v rámci strukturálních fondů EU a Nástroje pro technickou podporu (například financování občanské společnosti a budování kapacit a institucionální/administrativní infrastruktury pro poradní zapojení občanů a politickou účast).

¹²⁹ Komise rovněž vypracovává interní pokyny, které stanoví zásady a poskytují soubor nástrojů pro participativní a poradní formáty a postupy. Součástí bude Charta zásad pro úspěšné zapojení občanů. Viz také: [Kompetenční centrum pro participativní a poradní demokracii](#).

¹³⁰ [Financování a nabídková řízení \(europa.eu\)](#).

5

Financování a podpora na základě programů EU*

Občané, rovnost, práva a hodnoty

Volby: podpora demokratické účasti, občanské angažovanosti a důvěry v demokracii

Přístup: sdílovací prostředky: boj proti strategickým žalobám proti účasti veřejnosti

Občanský prostor: občanská angažovanost, rovnost pro všechny, ochrana / podpora práv a hodnot EU

Erasmus+ a Evropský sbor solidarity

Volby: podpora demokratické účasti a důvěry v demokracii v EU i mimo ní

Sdílovací prostředky a dezinformace: rozvoj digitálních kompetencí a mediální gramotnosti s cílem zvýšit odolnost vůči dezinformacím

Občanský prostor: výchova k občanství a aktivní účast na demokratickém životě a ve společnosti obecně a lepší povědomí o evropském projektu

Horizont

Evropa

Volby: výzkum budoucnosti demokracie, inkluze, demokratické účasti, procesů a institucí

Sdílovací prostředky a dezinformace: výzkum digitální transformace demokracie a sdílovacích prostředků a nepřipustného vlivu a dezinformací

Občanský prostor: projekty, do nichž jsou zapojeni i odborníci a občanská společnost, s cílem nalézt demokratické reakce na výzvy, jako je změna klimatu, extremismus nebo socioekonomické nerovnosti

Politika soudržnosti: zásada partnerství – průřezový požadavek

Občanský prostor: podpora orgánům veřejné moci s cílem zavést procesy poradní občanské angažovanosti

Sdílovací prostředky: opatření na podporu nezávislosti žurnalistiky a místních sdílovacích prostředků

Globální Evropa: NDICI

Volby: posílení institucionálních kapacit a kapacit občanské společnosti ve třetích zemích v oblasti boje proti volebním hrozbám a podpora vysokých mezinárodních standardů při využívání nových technologií

Sdílovací prostředky a dezinformace: podpora mediálních subjektů a využívání nových technologií k podpoře a ochraně demokracie, boji proti hrozbám pro demokratické procesy a ochraně základních svobod po celém světě

Občanský prostor: zvláštní iniciativy na podporu obránců lidských práv a organizací občanské společnosti

Kreativní

Evropa

Volby: demokratická účast, včetně projektů o budoucnosti demokracie, dopadu nerovností, úloze kultury při budování demokracie, inkluze a mezikulturního dialogu

Sdílovací prostředky a dezinformace: podpora pro sdílovací prostředky, které slouží veřejnému zájmu a přispívají k pluralistické přeshraniční diskusi a ke zdravější demokracii

Občanský prostor: nové příležitosti pro aktéry v kulturním a tvůrčím odvětví pro práci související s demokracií a občanskou účastí

Digitální

Evropa

Dezinformace: prostřednictvím Mástroje pro propojení Evropy a programu Digitální Evropa financování Evropského střediska pro sledování digitálních médií

Sdílovací prostředky: granty a podpora poskytovaná na zavádění mediálních datových prostorů, infrastruktury pro sdílení obsahu, dat a osvědčených postupů

Předvstupní pomoc

Volby: podpora pro reformy volebního systému v zemích procesu rozšíření

Sdílovací prostředky a dezinformace: granty a technická pomoc v rámci dvoustranných / regionálních programů poskytované na podporu regionálních sítí sdílovacích prostředků a novinářských sdružení

Občanský prostor: granty a technická pomoc v rámci dvoustranných / regionálních programů na základě nástroje sousedství pro občanskou společnost, včetně podpory pro Evropskou nadaci pro demokracii

*Demonstrativní výčet možností financování

4 ZÁVĚR

V červenci 2019 vyzvala předsedkyně von der Leyenová k novému impulsu pro evropskou demokracii s větším zapojením Evropanů a k většímu úsilí EU o podporu, ochranu a posílení naší demokracie. To se promítlo do Akčního plánu pro evropskou demokracii z prosince 2020,

který významně přispěl k boji proti dezinformacím a manipulaci s informacemi a k ochraně spravedlivých voleb a svobody a plurality sdělovacích prostředků.

Od začátku mandátu této Komise musela EU čelit řadě velkých geopolitických, hospodářských, klimatických a zdravotních krizí. Způsob, jakým EU dokázala na tyto krize reagovat, ukázal, že se může spolehnout na svou silnou liberální demokracii, důvěru ve své orgány a dodržování společných zásad a hodnot. V rámci těchto krizí se však rovněž projevíly hrozby zahraničního vměšování a rizika vyplývající z vysoce nestabilního mezinárodního prostředí: některé subjekty věnovaly obrovské prostředky na to, aby narušily demokracii a důvěru v naše orgány.

Cílem tohoto balíčku opatření na obranu demokracie je posílit tuto činnost před volbami do Evropského parlamentu. Tento balíček reaguje na tyto výzvy při plném dodržování základních práv a hodnot a vychází také ze zkušeností získaných na Konferenci o budoucnosti Evropy. Komise očekává, že se Evropský parlament a Rada plně zapojí, aby dosáhly rozhodujícího pokroku ve všech legislativních návrzích v oblasti demokracie před volbami do Evropského parlamentu, a že široký okruh dotčených vnitrostátních subjektů, veřejných i soukromých, zajistí provádění Akčního plánu pro evropskou demokracii a tohoto nového balíčku opatření na obranu demokracie.